

дошкілля

ШКІЛЬНИЙ
СВІТ

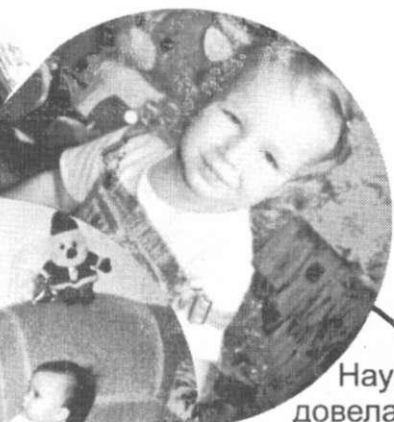
Тетяна Шкваріна

АНГЛІЙСЬКА МОВА ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Програма. Методичні рекомендації

З чого починається велике добро?
Звісно ж, з «Дитячого садка»!

Якщо Ви бажаєте все знати про таємниці дитячих перемог і в майбутньому — не забудьте передплатити «Дитячий садок», а також «Дитячий садок Бібліотека»!

Наука довела: дорослий, що регулярно читає цю газету, **втомлюється набагато менше**, не ображається на дітей, у нього з усіма **чудові стосунки**.

Він спокійний, впевнений в своїх силах і з задоволенням іде до дітей, як на роботу, так і додому.

Передплатіть улюблені видання:

35265 — індекс часопису «Дитячий садок»

06647 — індекс книжкової серії «Дитячий садок. Бібліотека»

Тетяна Шкваріна

**АНГЛІЙСЬКА
МОВА ДЛЯ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

*Програма, методичні
рекомендації*

Дитячий садок. Бібліотека

Редакційна рада:
Т. Вороніна, І. Стеценко, М. Мосієнко —
канд. філол. наук, Г. Кузьменко, О. Шатохіна

Рецензенти:

Е. Е. Карпова, доктор пед. наук, професор; Н. І. Панасенко, доктор філолог. наук, професор; І. Г. Гранкіна, викладач іноз. мов пед. коледжу ім. К. Д. Ушинського м. Києва; А. Ф. Гергель, канд. пед. наук, викладач іноз. мов ТОВ «Вересень» м. Києва

Шкваріна, Тетяна.

Ш66

Англійська мова для дітей дошкільного віку : прогр., метод. реком. / Т. Шкваріна — К. : Шк. світ, 2008. — 112 с. — (Бібліотека «Шкільного світу»). — Бібліогр. : с. 110—111.

ISBN 978-966-451-000-1.

ISBN 978-966-451-148-0.

Програма є складовою навчально-методичного комплексу (НМК) для здійснення дошкільної іншомовної освіти. В ній обґрунтовується доцільність початку системного навчання дітей англійської мови зі старшого дошкільного віку, пропонується авторська система навчання, концепція та зміст орієнтовної програми навчання, розподіл програмного матеріалу між заняттями за роками навчання.

Для вчителів іноземної мови в дошкільних закладах та загальноосвітніх школах, студентів та викладачів вищих педагогічних навчальних закладів різних рівнів акредитації, які ведуть підготовку педагогічних працівників для раннього навчання англійської мови.

ББК 74.102

ISBN 978-966-451-000-1 (6-ка «Шк. світу»)

ISBN 978-966-451-148-0

© Шкваріна Т., 2008

© ТОВ Видавництво «Шкільний світ»,
дополіграфічна підготовка, 2008

ЗМІСТ

Про автора.....	4
Передмова.....	5
Розділ 1. Програма дошкільного навчання дітей англійської мови	
Пояснювальна записка	7
Вступ.....	7
Принципи програми.....	8
Мета навчання.....	9
Завдання навчання.....	10
Структура змісту програми	11
Особливості організації та методики.....	13
Особливості контролю та оцінювання	16
Зміст формування основ англійської комунікативної компетенції	18
Сфери (тематика) спілкування / Areas (topics) of communication.....	18
Мовленнєва компетенція («Розмовляємо з англійськими друзями») / Speech competence («We are speaking with English friends»).....	20
Мовна компетенція («Мовні кубики») / Language competence («Languagebricks»).....	21
Соціокультурна компетенція / Sociocultural competence.....	28
Результати навчально-виховної роботи	28
Розподіл матеріалу між заняттями	31
Розділ 2. Методичні рекомендації	
Принципи навчання	49
Забезпечення умов «чарівної казки».....	50
Ігрові методи як основа здійснення навчального процесу	52
Специфіка навчання зразків мовлення («Мовні кубики»).....	57
Навчання аудіювання і говоріння («Розмовляємо з англійськими друзями»)	61
Формування елементарної соціокультурної компетенції.....	63
Заняття — головна організаційна форма навчання англійської мови.....	64
Оцінювання успіхів дітей	69
Індивідуальне навчання.....	71
Практичні матеріали	
Ігри.....	72
Літературні тексти англійських дитячих пісень, вірші.....	75
Музичні тексти англійських пісень	86
Свята	94
Зразки шапочок-масок персонажів дитячих казок	97
Використана література.....	104
Рекомендована література	110

ПРО АВТОРА

Тетяна Михайлівна Шкваріна — доцент кафедри практики іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, докторант.

У 1986 р. закінчила Черкаський державний педагогічний інститут імені 300-річчя Возз'єднання України з Росією за спеціальністю «англійська і німецька мова». Кандидат педагогічних наук з жовтня 2000 р.

Дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук захистила в Інституті педагогіки АПН України. За успіхи у навчально-педагогічній роботі Т.М. Шкваріна нагороджена знаком «Відмінник освіти України», грамотами та подяками МОН України.

Тетяна Михайлівна працює над удосконаленням авторського курсу «Теорія і методика навчання іноземної мови дітей дошкільного віку». Автор понад 60 публікацій, у тому числі перших в Україні навчально-методичних комплексів (НМК): НМК для здійснення дошкільної іншомовної освіти (Програма, Книга для вчителя та Книга для дошкільника та його батьків) і НМК для підготовки вчителів до здійснення дошкільної іншомовної освіти (навчальний посібник «Англійська мова для студентів вищих педагогічних навчальних закладів»), НМК «Методика навчання іноземної мови дітей дошкільного віку: програма, лекції, семінарські та практичні заняття, програма педагогічної практики з курсу, контроль та оцінювання методичної компетенції майбутніх вчителів дошкільного навчання іноземної мови». Навчальні посібники цих комплексів мають гриф МОН України.

Тетяна Михайлівна є членом авторського колективу, схваленої МОН України та АПН України Експериментальної базової програми розвитку дітей дошкільного віку (науковий керівник професор О.Л. Кононко), автор розділу «Навчання іноземної мови».

ПЕРЕДМОВА

Дошкільне навчання дітей англійської мови набуло широкого розповсюдження. Групи з вивчення англійської мови створено у багатьох дошкільних закладах, для учнів перших класів загальноосвітніх шкіл, у сфері освітніх послуг. У родинях проводиться індивідуальне навчання, навчання «методом гувернантки».

Педагогічна наука і освітянська практика довели, що якщо таке навчання здійснюється правильно з методичного та лінгвістичного погляду, то воно стає важливим чинником прищвидшеного інтелектуального розвитку дітей, сприяє засвоєнню ними мінімізованого іншомовного матеріалу, створює передумови для успішного оволодіння у школі будь-якою іноземною мовою.

Педагоги, зайняті дошкільним навчанням англійської мови, стикаються з цілою низкою непростих проблем. У їхньому розпорядженні немає обґрунтованих рекомендацій, з якого віку розпочинати і у якому обов'язку вивчати англійську мову, як будувати навчально-виховний процес, які форми і методи використовувати, якими мають бути результати навчання.

На основі спеціально проведених досліджень, багаторічного експериментального навчання в умовах дошкільного закладу та лабораторії автор у пропонованому виданні прагне дати відповідь на ці запитання.

У посібнику поміщено орієнтовну програму навчання англійської мови п'яти-шестирічних дітей, методичні рекомендації щодо організації і проведення занять.

Визначений програмою зміст формування елементарної англомовної комунікативної компетенції рекомендовано вивчати колективно з невеликою групою дітей.

В основу визначення змісту програми покладено положення про те, що у процесі занять діти мають зрозуміти і засвоїти певну кількість лексико-граматичних структур — зразків мовлення, так званих «мовних кубиків», і певну кількість найчастіше вживаних у спілкуванні дієслів та іменників (понять). Розуміння сутності зразків мовлення та засвоєння мінімізованого запасу слів-понять дасть змогу дитині на практиці реалізувати елементарні мовленнєві функції.

Ця програма посилення для засвоєння за умови дотримання рекомендованої методичної системи здійснення навчального процесу.

Пропонована технологія навчання, головні положення якої розкриваються у пояснювальній записці до програми та у методичних рекомендаціях, враховує вікові психолого-фізіологічні особливості розвитку дітей, базується на усвідомленій педагогом потребі використовувати на заняттях рідну мову, ігрові форми і методи, здійснювати навчальний процес на принципах демократизму, поваги і любові до кожної дитини.

До програми та методичних рекомендацій додаються перелік і опис ігор, літературні та музичні тексти англійських дитячих пісень, вірші, які використовуються і вивчаються на заняттях, зразки шапочок-масок для ігрової діяльності.

У кінці наведено список літературних джерел, які допоможуть читачеві ознайомитися з історією становлення методики раннього навчання англійської мови, зрозуміти сутність інноваційних технологій такого навчання.

Щороку МОН України в інформаційному збірнику публікує лист (№ 1/9-450 від 30.06.2006 Інформаційний збірник МОНУ № 31—32 2006 р., № 1/9-582 від 03.10.2007 Інформаційний збірник МОНУ № 34—36 2007 р.), де рекомендує програму до використання.

ПРОГРАМА ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ВСТУП

Навчання іноземної мови є не обов'язковим, але бажаним компонентом дошкільної освіти. Таке навчання є важливим засобом гармонійного розвитку особистості, формування її життєвої компетенції. Побудований правильно з дидактичного та лінгвістичного поглядів, процес навчання сприяє реалізації змісту всіх сфер життєдіяльності дітей, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти («Я сам», «Люди», «Культура», «Природа»), і має самостійне освітнє значення. Діти, які у дошкільному віці один-два роки залучалися до вивчення іноземної мови, за умови, що це навчання організовувалося методично правильно, успішніше навчаються у школі, краще засвоюють курс будь-якої іноземної мови.

Навчання дошкільників англійської мови — це особливий вид освітньої діяльності. У процесі навчання мова виступає водночас предметом і провідним засобом навчання. У процесі навчання діти не вивчають складових частин незнайомої мови, а одразу опановують її як засіб спілкування.

Навчання відбувається в умовах штучного білінгвізму, і це, на відміну від природного двомовного середовища, призводить до додаткових труднощів. Усі малята спочатку з радістю починають вивчення нової

мови, та вже через кілька занять у більшості цей інтерес може зникнути. Адже у дошкільників ще не сформовані ті види мотивації, що дають змогу їм розуміти, яке вагоме значення матиме знання іноземної мови у їхньому майбутньому дорослому житті.

Як відомо, дошкільне навчання іноземної мови, попри його широке розповсюдження, має експериментальний, неунормований характер. Пропонована орієнтовна навчальна програма та методичні рекомендації до неї розроблені для навчання п'яти-шестирічних дітей англійської мови. Програма враховує зміст навчання дітей англійської мови з другого класу загальноосвітньої школи, забезпечує наступність між дошкільною та унормованою шкільною ланками англійської освіти.

Розвиток психічних та фізіологічних процесів більшості старших дошкільників сягає рівня, який створює передумови для забезпечення системності їх іншомовного навчання. Педагогічна теорія довела, освітянська практика підтвердила, що *діти п'яти-шестирічного віку можуть успішно оволодівати англійською мовою, не втрачаючи інтересу до її вивчення*. Це пояснюється тим, що у старшому дошкільному віці кожна дитина «є спеціалістом засвоєння будь-якої іноземної мови» (Е.Пулгрем), а правильно організоване навчання сприяє пришвидшеному становленню важливих психічних процесів, формуванню нових психічних якостей особистості.

Програма передбачає навчання дітей впродовж двох навчальних років: перший рік у дошкільному закладі, другий рік при дошкільному закладі чи у першому класі школи. У такий спосіб забезпечується неперервність дошкільного англійського навчання дітей і навчання з другого класу загальноосвітньої школи. Завдання і зміст навчання на кожний рік узгоджені між собою, враховують підготовчий характер дошкільного навчання, відмінності в мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку, мають рекомендаційний характер.

ПРИНЦИПИ ПРОГРАМИ

Головними принципами програми є:

- відповідність завданням освіти і виховання дітей дошкільного віку, насамперед збереження їх фізичного та психічного здоров'я, послідовної гуманізації, демократизації та гуманітаризації освітньо-виховного процесу;
- відповідність навчального матеріалу рівню анатомо-фізіологічного, психічного та інтелектуального розвитку дітей;

- врахування рівня знання рідної мови і мовленнєвого розвитку дітей;
- врахування пропедевтичного, підготовчого характеру вивчення іноземної мови у дошкільному навчальному закладі;
- забезпечення ігрового характеру навчальної діяльності дітей під час навчання;
- науковість;
- доступність;
- комунікативна спрямованість;
- особистісна орієнтація;
- взаємопов'язане (інтегроване) навчання видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння) та мовної підготовки (фонетика, лексика, граматики);
- інтеграція змісту і технології навчання.

МЕТА НАВЧАННЯ

Метою навчання англійської мови є сприяння повноцінному, своєчасному розвитку дитини, збагаченню її інтелектуальної, вольової, емоційної, моральної та соціальної сфер у процесі оволодіння основами інішомовного спілкування.

Раннє навчання англійської мови — це не вузькоспрямована підготовка до інішомовного спілкування, не муштра методами імітації дітей, які віковим розвитком ще не підготовлені до довільного запам'ятовування незрозумілих слів, фраз та кліше. Навчання дошкільників англійської мови — це передовсім система певним чином організованої педагогом цільової ігрової діяльності, що сприяє розвитку і вихованню дитини, реалізації нею у процесі такої діяльності нагромадженого досвіду і сформованих якостей для засвоєння мінімізованого обсягу англійськомовних знань та вмінь. Тобто мета дошкільного навчання передбачає реалізацію виховних, розвивальних, освітніх та практичних цілей.

Визначення мети навчання дошкільників англійської мови має для практики неформальне значення.

Розвивальна, виховна, освітня цілі навчання набувають пріоритетного значення порівняно з практичною ціллю, а не навпаки, як це прагнуть часто робити окремі педагоги, ставлячи перед дітьми дошкільного віку вимоги, які посильні лише школярам. *Процес навчання англійської мови має бути засобом соціалізації дитини, допомагати розкрити її особистий потенціал з урахуванням індивідуальних особливостей.*

Практична ціль навчання дошкільників англійської мови — це формування елементарної англомовної комунікативної компетенції.

Комунікативна компетенція особистості базується на мовленнєвій, мовній, соціокультурній, навчальній компетенціях. Мовленнєва компетенція дошкільника інтегрує компетенції в аудіюванні та говорінні, є вмінням адекватно і доречно користуватися мовою у конкретних ситуаціях. Мовна компетенція поєднує у собі фонетичну, лексичну та граматичну компетенції. Соціокультурна компетенція містить країнознавчу та лінгвокраїнознавчу компетенції. Навчальна компетенція передбачає сформованість навчальних умінь.

Викладені принципи і розуміння мети навчання визначають підходи до *особливостей формування комунікативної компетенції дошкільника*. У процесі дошкільного навчання дитина здобуває лише початкові мовленнєві уміння, що базуються на елементарних англомовних знаннях, рецептивних слухових, лексичних, граматичних та продуктивних вимовних, лексичних та граматичних навичках. Мовний матеріал дитина засвоює лише як засіб оформлення або розуміння висловлювань у процесі спілкування. Під час ігрової навчальної діяльності діти опосередковано долучаються до основ соціокультурної та навчальної компетенцій англомовного спілкування.

Отже, практична ціль дошкільного навчання англійської мови передбачає оволодіння дітьми уміннями в аудіюванні та говорінні, достатніми для того, щоб вступити у мовленнєвий контакт зі співрозмовником, долучитися до розмови, отримати і передати елементарну інформацію, пов'язану зі змістом дитячого спілкування, припинити спілкуватися та ін., а не просто сказати якусь фразу англійською мовою.

ЗАВДАННЯ НАВЧАННЯ

Головні завдання навчання такі:

- викликати у дітей інтерес до вивчення англійської мови і підтримувати цей інтерес впродовж усього періоду навчання;
- цілеспрямовано навчати спілкування англійською мовою у межах комунікативного мінімуму, що пов'язаний зі світом дитинства;
- залучати мовленнєвий досвід дітей спілкування рідною мовою для перенесення на спілкування англійською і навпаки;
- актуалізувати у процесі навчання позитивні риси характеру, формувати новоутворення культури спілкування, прояви загальнолюдських моральних якостей;

- ознайомлювати дітей з елементами соціокультури Великої Британії та США;
- формувати ставлення до довкілля, що передбачає відкритість, толерантність, повагу до інших народів, виключає забобони, стереотипи, дискримінацію.

СТРУКТУРА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Добір змісту навчального матеріалу проведено з урахуванням:

- забезпечення наступності дошкільного та раннього шкільного англomовного навчання;
- мотивації змісту та характеру спілкування дітей старшого дошкільного віку;
- частотності лексики дітей цього віку і насамперед частотності вживання дієслів та іменників;
- забезпечення повторюваності оперування дібраними для вивчення лексичними одиницями та мовленнєвими функціями;
- поступового наростання складнощів матеріалу та мовленнєвих функцій.

Тому на дошкільний етап навчання дібрано сфери спілкування (тематика), лексичні одиниці (поняття), комунікативні функції, які описують категорії поведінки, характерні для дітей дошкільного віку, і які будуть повторно опрацьовуватися на заняттях з іноземної мови у молодших класах школи. Послідовність опрацювання ситуацій спілкування (тем) визначена логікою ускладнення комунікативних функцій — спочатку формуються навички привітання, прохання, знайомства, а далі — оперування предметами, виконання дій, повідомлення тощо.

Зміст навчального матеріалу містить компоненти:

1. Сфери (тематика) спілкування;
2. Мовленнєва компетенція. («Розмовляємо з англійськими друзями»);
3. Мовна компетенція («Мовні кубики»);
4. Соціокультурна компетенція;
5. Результати навчально-виховної роботи.

Мінімізація змісту дошкільної англomовної освіти визначається підготовчим характером навчання та спрямованістю на розвиток і формування особистості.

Тематика сфер та ситуацій спілкування відповідає мотивам спілкування дітей, враховує наступність між дошкільним закладом та початковою ланкою загальноосвітньої школи і уже самою назвою

орієнтує педагога на формування мовленнєвої компетенції. В одному випадку про це свідчить сама назва теми (наприклад, «Знайомство»), в іншому — уточнення її назви у заголовку (наприклад, «Їжа. У магазині», «Іграшки. День народження». «Будинок. Меблі», «Пори року. Одяг»).

Формування мовленнєвої компетенції визначається:

- переліком головних мовленнєвих функцій, які мають бути опрацьовані: привітання, прощання, вибачення, подяка, назвати себе (предмет), дати команду, виконати дію (встати, сісти, вийти, зайти, взяти, подати), висловити своє ставлення до чогось, запросити елементарну інформацію та відповіді;

- зразками мовлення (моделями). Зразки мовлення обрані не з потреб оволодіння мовним матеріалом, а з урахуванням потреб спілкування. Зразки мовлення виступають тими «мовними кубиками» (Негнєвицька О.Й.), засвоївши які, дитина зможе самостійно будувати висловлювання у процесі виконання різних мовленнєвих функцій. Для дошкільників зразки мовлення дібрані на рівнях словоформи, стандартизованого словосполучення чи короткої фрази. Лише на кінець першого навчального року, на другому році навчання для аудіювання мають використовуватися мовленнєві зразки простої понадфразової єдності чи тексту.

Формування мовної компетенції дошкільників реалізується у процесі засвоєння мовленнєвих зразків. Дітям не пропонуються теми з граматики, лексики чи фонетики. Основи лексичної, граматичної, фонетичної компетенцій формуються під час роботи з «мовними кубиками».

Завдання формування соціокультурної компетенції обмежуються опрацюванням норм поведінки, правил етикету, які загальноприйняті в Україні та англійських країнах, вивченням ігор, пісень, інших форм англійського дитячого фольклору.

Розподіл змісту програмного матеріалу на складові компоненти (тематика (сфери) спілкування, мовна (фонетична, лексична, граматична), мовленнєва та соціокультурна компетенції) досить умовний, має орієнтовний характер. Пропонована деталізація змісту — це не прагнення нав'язати педагогам жорстко обмежений матеріал, не регламентація мовних явищ, які обов'язкові для засвоєння дітьми. Викладений у програмі орієнтовний зміст детермінований інтересами спілкування дітей цього віку, потребою забезпечити ігровий характер навчальної діяльності дітей на заняттях та їх розвиток засобами навчання англійської мови, підготовку до елементарного іншомовного спілкування та успішного навчання у школі.

Кожний з виділених компонентів змісту окреслює оптимальний обсяг матеріалу для опрацювання з дітьми впродовж одного навчального року за умови, що кожного тижня буде проводитися не менше трьох занять. Педагог, плануючи систему занять на навчальний рік, може самостійно визначити послідовність вивчення тем, доповнити чи змінити запропоновану програмою систему ситуацій і функцій спілкування, використовуючи при цьому наведений у змістові навчання орієнтований перелік елементарних, часто вживаних зразків мовлення («мовні кубики»), які дітям під силу засвоїти.

Останній компонент навчального матеріалу завершується складовою «*Результати навчально-виховної роботи*», де вказуються очікувані результати формування нових психічних якостей особистості та рівня англомовної комунікативної компетенції. Ці рівні визначаються сформованістю умінь дітей в аудіюванні та говорінні.

У програмі наведено апробований багаторічною практикою орієнтовний *розподіл навчального матеріалу між заняттями*, який педагог може взяти за основу.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ

У дошкільному закладі *навчання дітей англійської мови доцільно розпочинати з п'ятирічного віку*. Більшість дітей цього віку досягає інтелектуальної, вольової, мотиваційної та емоційної готовності вивчати другу мову у колективі. У них вже сформувався достатній запас слів і правильна вимова звуків, вони вживають граматичні форми рідної мови згідно із законами і нормами граматики, прагнуть і уміють орієнтуватися у ситуаціях спілкування, підтримують розмову, ведуть діалог, здатні зосереджуватись і концентрувати увагу в ігрових формах діяльності, виявляють інтерес до спілкування, прагнуть добитися успіху, заохочення тощо.

На шостому році життя діти легко засвоюють звукову форму морфем. Мовленнєвий апарат дитини характеризується гнучкістю, податливістю для формування іншомовної вимови. Добре розвинута здатність до імітації.

Водночас у навчанні *дітей старшого дошкільного віку англійської мови мають враховуватися психологічні чинники, які вимагають здійснювати навчальний процес іншими формами, методами та прийомами, ніж у навчанні молодших та старших школярів*. У п'ятирічного дошкільника зберігається перевага процесів збудження над процесами гальмування, простежується схильність до кисневого голодування

та швидка втомлюваність. Для цих дітей характерна конкретність та емоційність мислення, нестійкість уваги, особливо слухової, перевага мимовільного запам'ятовування над довільним.

У багатьох дітей зберігається сором'язливість, неспокійний стан у стосунках з малознайомими дорослими, хоча і проявляється зацікавленість у спілкуванні з ними. Навіть з педагогом, який працює зі старшими дошкільниками, одні діти виявляють комунікативну активність, а інші — замкнуті, відчужені, можуть лише обмежуватись шептанням. Вербальне заохочення таких дітей до спілкування не дає результатів, ще більше ускладнює психічний стан дитини.

Для п'ятирічних дітей характерним є відгук на запропоновану дорослими діяльність, у них формується здатність визначати мету діяльності. Здатність утримувати у пам'яті і реалізувати мету діяльності значно вища, коли дитина зацікавиться об'єктом діяльності залежно від його життєвого значення та емоційної привабливості. Мотивація діяльності для дошкільників має визначальне значення. Щоб вивчати англійську мову, у дитини має існувати внутрішня мотивація, яка класифікується на комунікативну (бажання спілкуватися англійською мовою), лінгвопізнавальну (позитивне ставлення до оволодіння мовним матеріалом), інструментальну (позитивне сприймання форм і методів навчальної діяльності).

Тому єдиним шляхом формування у дошкільників пізнавальних мотивів та інтересу до вивчення англійської мови має стати вплетеність цих мотивів та інтересів у гру, позаяк ігрова діяльність у цьому віці є провідною. Дослідження підтвердили (О.Й. Негневицька та ін.), що кожне заняття з англійської мови для дитини можна зробити цікавим, захоплюючим, бажаним, якщо воно буде проводитися у формі, дидактичної сюжетно-рольової гри.

Організація занять, що будуються на довільному запам'ятовуванні та довільній імітації без гри, не відповідає психічному розвитку дитини. Лише ігрова комунікативна спрямованість кожного заняття дає змогу зробити навчання таким, щоб іншомовний матеріал запам'ятовувався, осмислювався дитиною мимовільно. У грі дитина буде мимовільно докладати зусиль, напружувати пам'ять, вправлятися у вимові звуків, вживанні іншомовних слів та фраз. Побудова заняття в ігровій формі, створення ситуації «чарівної казки» (О.Ю.Протасова) допомагає дитині розв'язувати завдання спілкування іншомовними засобами.

Мова вивчається через особисту діяльність дітей на заняттях. *Кожне заняття будується як ігрове спілкування педагога і дитейта*

під його керівництвом дітей між собою. Заняття з англійської мови — це не нав'язування педагогом дітям виконання комплексу різних мовних вправ, це система певним чином організованої ігрової діяльності, що сприяє розвитку і вихованню дитини, реалізації у процесі такої діяльності набутого досвіду і формуванню нового досвіду та психічних якостей у процесі засвоєння мінімізованого обсягу англомовних знань та вмій.

Використання рідної мови на заняттях обов'язкове, саме рідною мовою організовується ігрова діяльність, пояснюються завдання, способи їх виконання. Лише тоді, коли усі діти будуть розуміти і реагувати на прості звертання, вказівки, розпорядження, прохання, що робляться англійською мовою, педагог зможе обмежити використання рідної мови.

Ігрові ситуації занять мають моделювати дитяче спілкування, ігри, аналогічні іграм рідною мовою, поєднувати мовленнєві та немовленнєві дії, вербальне та невербальне спілкування, візуальне та звукове подання інформації, використання англомовних соціокультурних джерел, адресованих дітям (пісні, вірші, ігри, інші види фольклору та авторські тексти).

Особлива увага має приділятися логічній послідовності, взаємозв'язку використання рецептивних, репродуктивних, продуктивних, комунікативних та умовно-комунікативних вправ. У змісті наведено перелік різних видів вправ, які можна використовувати на заняттях, хоча цей перелік не обмежує ініціативи педагога.

Час проведення занять визначається дошкільним закладом і залежить від того, хто проводить заняття. Якщо це робить вихователь з правом навчання англійської мови, який працює з групою, то він сам обирає зручний для занять час, поділяючи групу на підгрупи. Так, з однією підгрупою заняття може бути проведено зранку, з другою — після обіду, а наступного дня навпаки. Якщо ж заняття проводить педагог-вчитель, то складається спеціальний графік залежно від того, скільки підгруп для вивчення англійської мови створено.

Кількість занять на тиждень визначається умовами договору про організацію навчання дітей іноземної мови.

Оптимальним варіантом є проведення впродовж тижня чотирьох занять. Тривалість заняття залежить від вікової групи і в середньому триває 20 хв.

Якщо шестирічні діти з якихось причин не пішли до першого класу, то у дитячому садку з ними організовується наступний (другий)

етап навчання англійської мови у дошкільному закладі. З дітьми-першокласниками заняття за програмою другого року навчання можуть бути організованими у школі чи при дитячому садку. Тематика занять повторюється, але на більш поглибленому рівні. У змісті навчального матеріалу для цього випадку визначено як завдання другого року навчання. Укладання змісту, зміни до методики проведення занять вносяться, зважаючи на рівень розвитку дітей, досягнутий під час першого етапу навчання успіхів.

Є потреба звернути увагу педагогів, які приступили до навчання дошкільників англійської мови, на *орієнтовний характер програми*. Навчання дошкільників англійської мови у дошкільному закладі розпочинається у п'ятирічному віці, проводиться з групою не більше 12 осіб.

Існує практика, коли *батьки запрошують педагога навчати дитину в домашніх умовах*. У такому разі педагог, скориставшись пропонуваною програмою, визначає обсяг навчального матеріалу, який підлягає опрацюванню впродовж обраного навчального терміну (один чи два роки навчання).

Якщо термін навчання групи дітей чи однієї дитини з якихось причин буде меншим ніж один рік, то розпочинати слід з теми «Знайомство», а далі за вибором педагога. Якщо навчальний час планується на період більше ніж один рік, тоді однорічна програма ділиться на весь період навчання. У випадку, якщо рівень мовленнєвого розвитку дітей недостатній, обсяг програмного змісту слід зменшити, якщо рівень розвитку достатньо високий і навчання дітям дається легко — дещо розширити завдяки програмному матеріалу другого року навчання.

Важливо пам'ятати, що головне у навчанні дошкільників — це розвиток дитини, збереження її психічного і фізичного здоров'я, зацікавленість дітей та їхнє бажання відвідувати заняття.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня сформованості навичок та вмінь педагог застосовує різні види поточного, тематичного, рубіжного та підсумкового контролю. Вікові особливості розвитку дітей та підготовчий характер навчання визначають специфіку і відмінність контролю та оцінювання досягнень дошкільників від оцінювання школярів.

Через особливу емоційність, вразливість, сором'язливість, не-сміливість дошкільників будь-які виправлення мовлення дітей треба робити у коректній формі. Під час виконання репродуктивних, комуні-

кативних вправ педагогу варто ще раз повторити звук, слово, фразу, де допущена помилка, але у жодному разі не привертати до неї увагу самої дитини і тим паче усіх дітей. *Не треба забувати похвалити дитину* навіть за спробу брати участь у грі, виконанні вправи. Якщо помилку не вдається виправити впродовж заняття, можна організувати роботу в індивідуальному режимі. Однак навіть під час проведення індивідуальної роботи педагог має подбати про використання ігрових прийомів, м'якого гумору, веселих порівнянь.

Рубіжний контроль має місце після закінчення вивчення матеріалу підциклу теми і теми у повному обсязі. На цьому етапі переважає оцінююча функція. Але це не означає, що дітям мають виставлятися шкільні бали. У журналі обліку та успішності дітей, який веде педагог, оцінювання достатньо здійснювати значками «плюс» та «мінус». На заняттях введення та тренування нового матеріалу знаком «плюс» фіксується сприйняття дитиною навчального матеріалу, виконання рецептивних та репродуктивних ігрових вправ, на підсумкових заняттях з практики спілкування позначається успішність виконання ігрового завдання, сформованість певних умінь.

Для заохочення дітей можна практикувати нагородження призами у вигляді прапорців, зірочок, іграшок тощо.

Підсумковий контроль (на кінець навчального півріччя) здійснюється за участь дитини у підготовці і проведенні англomовного звітного свята для батьків та ровесників.

Можливості і рівні розвитку п'яти-шестирічних дітей дуже відрізняються, фактичні результати навчання на рубіжному етапі контролю у дітей будуть неоднаковими. У групі, де проводиться заняття, частина дітей може почати проявляти активність лише через кілька місяців, окремі навіть на кінець року. І це станеться завдяки тим змінам, які відбудуться в інтелектуальному та соціальному розвитку цих дітей під впливом зацікавленого ставлення до занять, прагненням брати в них участь.

Наголосимо, що *система контролю та оцінювання повинна мати мотиваційний, стимулюючий характер* щодо залучення дітей до активної участі у ігровій діяльності. За такого підходу буде здійснюватися формування особистості, швидше проявляться закладені у дитині природні задатки до оволодіння другою нерідною мовою.

ЗМІСТ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

СФЕРИ (ТЕМАТИКА) СПІЛКУВАННЯ / AREAS (TOPICS) OF COMMUNICATION

Назва сфери (теми) спілкування	Завдання навчання	
	1-й рік навчання (5 років)	2-й рік навчання (6 років)
1	2	3
1. Давайте познайомимось / Let's get acquainted	Вчити привітатися: Good morning, good afternoon; Попрощатися: Good bye; розповідати інформацію про себе, відповідаючи на запитання співрозмовника: What is your name? My name is ... How old are you? I am 5 Where do you live? I live in...	Вчити запитувати про ім'я, вік, місце проживання, цікавитися самопочуттям: How are you? I am fine. Відповідати на запитання про захоплення: What can you do? I can jump. Can you dance (sing, play). Yes/No
2. Моя сім'я / My family	Розвивати вміння дітей розповідати про свою сім'ю, відповідаючи на запитання: Have you a mother (father, brother, sister etc)? Yes, (I have). I have a mother (etc).	Розвивати вміння розпитувати про сім'ю: Have you a mother? Yes. Навчати дітей описувати родичів: She (he) is small/beautiful Відповідати на запитання: How is your mother? Fine/O'K
3. Тварини і птахи / Animals and birds	Навчати дітей назв диких та домашніх тварин (птахів), відповідаючи на запитання: What is this? (What's this?) (This is) a fox (etc.)	Розвивати вміння дітей розпитувати про тварин та птахів: What's this? A hare Описувати зовнішність тварин (птахів), відповідаючи на запитання: What colour is it? Red

1	2	3
4. Їжа у магазині / Meals. At the shop	Вчити дітей називати основні продукти харчування, овочі, фрукти, відповідаючи на запитання: What's this? This is bread. Звертатися: Give me bread (etc.). Дякувати: Thank you	Розвивати вміння дітей розповідати про улюблені страви, овочі, фрукти, відповідаючи на запитання: What do you like? I like apples. Під час відвідування магазину, кафе, ресторану закріплювати форми ввічливості: Please Here you are. Thank you very much
5. Іграшки. День народження / Toys. Birthday	Збагачувати словниковий запас дітей назвами іграшок: (This is) a car (a doll etc). Вчити відповідати на запитання: What's this? Розвивати вміння подарувати подарунок і привітати з днем народження: Happy birthday	Залучати дітей до накривання святкового столу, використовуючи відповідну англомовну лексику: A spoon (a fork etc). Give me a plate, please. Навчити відповідати на запитання: What are you eating? Porndge. What are you drinking? Milk
6. Робочий день. Частина тіла / Working day. Human body	Розвивати вміння називати частини тіла: A nose, a head, etc. Відповідати на запитання: What are you doing? I am running	Навчити описувати ляльку, свої дії. Орієнтуватися в категоріях однини/множини: An eye-eyes.
7. Будинок. Меблі / House. Furniture	Навчати дітей англійських слів, що означають меблі, відповідаючи на запитання та без них: What's this? (It is) a table	Розвивати вміння описувати будинок; меблі, місцерозташування предметів, відповідаючи на запитання: Where is ...? Where is a bed? It is (on, in, under) (It is) on the floor

1	2	3
8. Пори року. Одяг / Seasons. Clothes	Навчити дітей називати пори року, відповідаючи на запитання: What season is it? It is summer. Ознайомлювати дітей з назвами одягу та взуття: A dress, shoes etc. Виконувати наказ: Put on	Розвивати вміння дітей описувати свій одяг: I have a dress on. Давати наказ: Put on

МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНЦІЯ
(«РОЗМОВЛЯЄМО З АНГЛІЙСЬКИМИ ДРУЗЬМИ») /
SPEECH COMPETENCE
(«WE ARE SPEAKING WITH ENGLISH FRIENDS»)

Мовленнєва функція	Зразки мовлення	
	1-й рік навчання (5 років)	2-й рік навчання (6 років)
1. Привітання	Good morning! Good afternoon!	Hi! Hallo! How do you do!
2. Прощання	Good bye!	Bye!
3. Відрекомендуватися, розповісти про себе, про свою сім'ю	I am ... My name is... I am 5 (6). I live in ... I have a mother, a father, a sister etc	
4. Розпитати про ім'я, вік, місце проживання, про сім'ю		What is your name? How old are you? Where do you live? Have you a mother?
5. Назвати особу, предмет	This is my mother It's a ball	
6. Дати команду, виконати команду, дану кимось	Sit down! Stop talking! Listen to me! Repeat after me! Run! Jump!	Put on... Walk (swim etc)

7. Попросити дати	Give me... Here you are	
8. Ввічливе прохання		Give me ... please. Here you are
9. Подяка	Thank you	Thank you very much
10. Описати когось/щось	He/she is small (beautiful). It is black. A dog is black	He/she is small (beautiful). It is black. A dog is black
11. Висловити своє ставлення до когось/чогоось	I like...	I like cherry. What do you like?
12. Надати інформацію в межах тем спілкування на чийсь запит	It is. (It's) a fox. This is bread/etc. This is a car/etc. I can jump. I am running etc. I see... I have...	Can you dance? Yes/No. What can you do? I can jump. How are you? Fine/O'K! What colour is it? Red. Is it small? Yes/No. What are you eating (drinking)? Bread (Milk). Where is it? On the table. What's this? A ball

МОВНА КОМПЕТЕНЦІЯ («МОВНІ КУБИКИ») / LANGUAGE COMPETENCE («LANGUAGEBRICKS»)

Ця компетенція формується у процесі засвоєння зразків мовлення — «мовних кубиків».

ФОНЕТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ

1-й рік навчання

(5 років)

Учити вимовляти усі звуки (голосні й приголосні) англійської мови, розвивати артикуляційний апарат, фонематичний слух, вслуховуватись у звучання слів, знаходити знайомий звук у слові, інтонаційно його

виділяти; дотримуватися апроксимованої вимови з урахуванням особливостей англійської мови.

Ознайомлювати дошкільників з особливостями низхідного тону у стверджувальних реченнях шляхом аудіювання.

2-й рік навчання

(6 років)

Уточнювати, закріплювати правильну вимову звуків англійської мови [w; η; ɹ; θ; p; t; k]

Розвивати аспірацію, фонематичний слух, інтонаційну виразність за допомогою ігрових вправ. Залучати дітей до поділу слова на звуки, визначати перший (останній) звук у слові. Оперувати поняттям *звук*.

Ознайомлювати дітей з особливостями висхідного тону у загальних запитаннях у «Мовних кубиках». Педагог має коректно виправляти фонематичні помилки, що змінюють значення слова.

ЛЕКСИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ

Лексика, що вивчається, має відповідати сферам спілкування, мовленнєвим функціям, наявним навчальним матеріалам.

1-й рік навчання

(5 років життя)

Навчати дітей розуміти, вимовляти слова та фрази англійської мови, пов'язані зі сферами спілкування, що вивчаються. Навчити дітей знаходити і називати вивчені предмети (їх зображення), виконувати дії, формувати у дитини активний словник найбільш уживаних іменників, дієслів, особових, присвійних та вказівних займенників, числівників від 1 до 5. Активізувати словник дітей, використовуючи англійськомовні віршики, пісеньки, ігри.

2-й рік навчання

(6 років життя)

Вводити у словник дітей нові дієслова, іменники, пов'язані зі сферами спілкування, які вивчаються повторно. Збагачувати лексичну компетенцію словами-прикметниками, числівниками від 6 до 10. Навчати дітей самостійно давати команди та коментувати свої дії англійською мовою. Повторювати і вивчати нові ігри, пісні, вірші.

Сфери спілкування

1-й рік навчання

(5 років життя)

- **Let's get acquainted**

Name, to be (am, is, are)

I — my, you — your,

One, two, three, four, five.

To live in.

A boy, a girl.

- **My family**

Father, mother, sister, brother to have, this.

- **Animals and birds**

A cat, a dog, a cock, a goose, a cow, a monkey, a hare, a mouse, a parrot,
an owl, a bee, a snake.

- **Meals. At the shop**

A shop, bread, butter, cheese, sausage, milk, candy etc.

- **Toys. Birthday**

A toy, a doll, a car, a box, a star, a balloon, a flag, a brick;

Fish, cutlet, tea, water, milk, a plate, a cup, a spoon.

- **Working day. Human body**

A head, a nose, an eye, an ear, a mouth, an arm, a leg.

To stand up, to sit down, to make a circle, to sing a song, to go, to run,
to jump, to dance, to play.

- **House. Furniture**

A house, a room, a bed, a table, a chair, a sofa, a door, a window,
a ceiling, a floor.

- **Seasons. Clothes**

Spring, summer, autumn, winter; A dress, a shirt, shoes, socks,
trousers.

Сфери спілкування

2-й рік навчання

(6 років життя)

- **Let's get acquainted**

A teacher, a doctor, a policeman, a shop-assistant.

Six, seven, eight, nine, ten.

What, how, where.

- **My family**

Grandmother, grandfather, beautiful, strong, small, big.

• **Animals and birds**

A wolf, a fox, a tiger, a lion, an elephant, a bear, a kangaroo, a sparrow-bird;

Gray, black, white, red, green, yellow, blue, brown.

• **Meat. At the shop**

A market, an apple, a pear, a cherry, a potato, a tomato etc.

• **Toys. Birthday**

A train, a plane, a boat, a ship, a scooter, porridge, an, egg, salad, coffee, a saucer, a fork, a napkin, a knife.

• **Working day. Human body**

Ears, eyes, arms, legs, fingers, toes.

Left arm (leg)

Right arm (leg)

To wash, to clean, to drink, to eat.

• **House. Furniture**

A kitchen, a sitting-room, a bedroom.

A TV-set, an arm chair, a bookcase, a wardrobe, a cup-board, on, in, under.

• **Seasons. Clothes**

A blouse, a skirt, a coat, golfs, a hat, a cap, boots.

ГРАМАТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ

1-й рік навчання (5 років життя)	2-й рік навчання (6 років життя)
<p>Навчати вживати частини мови, пов'язані зі сферами спілкування:</p> <p>1. Іменники: загальні/речовинні; 2. Дієслова у часі Indefinite, Continuous. 3. Займенники: особові: I, you; присвійні: my, your; вказівні: this. 4. Числівники: від 1 до 5. 5. Артикль: неозначений a/an</p>	<p>Навчати і спонукати дітей вживати:</p> <p>1. Іменники у однині та множині. 2. Модальне дієслово: can. 3. Якісні прикметники під час опису предметів та осіб. 4. Конструкції з прийменниками: on; in, under. 5. Сполучник: and. 6. Числівники від 1 до 10</p>

Навчити розуміти речення різних типів: стверджувальні (наказові, розповідні), питальні (загальні, спеціальні), заперечні і вживати їх.

**Лексико-граматичні зразки мовлення
(«мовні кубики»)**

Результатом формування комунікативної компетенції має бути засвоєння дітьми елементарних, часто вживаних у спілкуванні зразків мовлення («мовних кубиків»). Такими є:

Good	morning
	afternoon
	bye

What	is
your	name?

How	old
are	you?

Where	do
you	live?

Who (what)	are
you?	

Have	you
a	mother? (etc)

How your	is mother?
----------	------------

Can	you
jump (run) etc?	

Here	you
are?	

What	is
this (that)?	

What	colour
is	it?

Where	Is
Nick (a dog)?	

Give (Bring)	me
a	ball (doll etc)

My	name
is	Sasha (Masha)

I	am
three (four, five, six)	

I	live
in	Kyiv (Uman)

I	am
a	boy (girl etc)

I	have
a	mother? (etc)

She	is
fine (Ok)	

I	can
jump (run) etc	

Thank you	
very much	

This (That)	is
a	car (brick etc.)

It	is
red	

Nick (it)	is
on (in, under)	the table

What	are
you	doing?

What	have
you	on?

Put	a blouse
on	

What	do
you	like ⁹

I	am
jumping	

I	have
a dress	on

I	wash (eat) etc
my	face (bread etc)

I	like
milk (etc)	

Залежно від успіхів дітей у навчанні, педагог може збільшувати чи зменшувати кількість лексико-граматичних зразків мовлення для активного та пасивного мовленнєвого мінімуму.

СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ / SOCIOCULTURAL COMPETENCE

У процесі вивчення англійської мови дитина засвоює особливості привітання та прощання; особливості поведінки у громадських місцях (магазині, кафе тощо); особливості привітання зі святами. На заняттях діти розучують англійські дитячі ігри, пісні, лічилки, вірші як елементи формування основ соціокультурної компетенції.

Під час навчання дошкільників англійської мови використовуються:

Ігри: «Train», «Snowball», «Roll a ball», «A magic hat», «Guess», «What is missing», «Who is absent?», «What (who) is this?», «What colour is it?», «Describe», «Who came?», «Interview», «We travel», «At the circus», «Make a doll», «At the doctor's», «At the airport» etc.

Вірші: «Here is my family», «Good night», «I'm a girl (a boy)», «The Elephant», «Little Bird», «Teddy Bear», «Our table», «I like coffee», «At the New Year Day Party», «We are friends», «My little doll», «About my toys», «Ten little fingers», «Head and shoulders», «I see», «My house», «Seasons», «My raincoat», «Shoes», «Bend your head».

Пісні: «What is your name?», «Good morning», «What is your address?», «Good bye, children», «The ABC», «How is your mother?», «Days of the week», «I see (colours)», «The Zoo Song», «My Cat Pit», «About my toys», «This is the way», «I am free», «If you're happy», «All the Pretty Little Horses», «Where is Thumbkin».

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Перший рік навчання

Кожна дитина має виявляти: зацікавленість у вивченні англійської мови; на заняттях брати участь у виконанні ігрових вправ; сприймати звертання педагога і дітей англійською мовою; реагувати на почуте, загалом розуміючи кожне окреме висловлювання, яке відповідає змісту вивчених сфер (тематик) спілкування і мовленнєвим функціям. Ці показники — головний, узагальнюючий наслідок навчально-виховної роботи. Вони засвідчують позитивне становлення дитини до вивчення англійської мови, успіх у формуванні новоутворень культури спілкування, якостей, потрібних для засвоєння мінімізованого обсягу англомовних знань та умінь, підготовленість до використання англійської мови як засобу виживання і до подальшого її вивчення. Залежно від рівня індивідуальних можливостей, досягнутого інтелектуального,

мовленнєвого розвитку, стану здоров'я, відвідування занять тощо, показники сформованості умінь в аудіюванні та говорінні у дітей будуть різними.

У межах вивченого програмного матеріалу кожна дитина має уміти:

Аудіювання	Говоріння
<ul style="list-style-type: none"> • розуміти і реагувати на адресовані вітання, звертання, команди, накази, прохання; • впізнавати вивчені найбільш загальнозживані слова; • демонструвати розуміння ключових слів у вивчених найбільш зживаних лексико-граматичних структурах-зразках мовлення; • розуміти і реагувати на запитання, які вимагають відповіді «так/ні» чи інших простих відповідей; • розуміти вивчені пісеньки, віршики 	<p>Монологічне мовлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • давати команду (наказ), висловлювати прохання; • називати себе; • називати і демонструвати предмет; • відтворювати вивчені короткі віршики, пісеньки. <p>Діалогічне мовлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звернутися; • відповідати на адресоване привітання, прощання; • відповідати (реагувати) на наказ (команду) педагога чи іншої дитини (дорослого); • коротко відповідати на запитання педагога чи іншої дитини (дорослого)

Другий рік навчання

У дітей збереглося, закріпилося бажання вивчати англійську мову. На заняттях проявляється інтерес, бажання брати участь у виконанні ігрових вправ, уміння зосередитися, орієнтуватися у ситуації спілкування, прагнення успішно виконати комунікативне завдання, використовуючи засвоєні лексико-граматичні зразки мовлення, нагромаджений запас англійських слів.

Діти мають уміти:

Аудіювання	Говоріння
<ul style="list-style-type: none"> • розуміти ключові слова у вивчених лексико-граматичних структурах (зразках мовлення); • впізнавати вивчені загальнозживані слова з кожної сфери (теми) спілкування; 	<p>Монологічне мовлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відрекомендувати себе, сказати про свій вік, місце проживання, назвати членів родини; • дати наказ, команду;

Аудіювання	Говоріння
<ul style="list-style-type: none"> • розуміти і реагувати на загально-живані у діалогічному спілкуванні фрази; • розуміти і реагувати на запитання, які вимагають відповіді «так/ні» чи іншої нескладної відповіді; • реагувати на репліки педагога та дітей; • сприймати розповідь педагога з 2—5 речень обсягом три-чотири слова кожне, яка супроводжується наочністю чи відеозаписом; • розуміти вивчені пісеньки і віршики 	<ul style="list-style-type: none"> • доречно вживати вивчені найбільш вживані лексико-граматичні структури (зразки мовлення); називати і демонструвати предмети, називати якості, числа; • будувати фразу з трьох-чотирьох слів за зразком мовлення, потрібну для спілкування. <p>Діалогічне мовлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звертатися із запитанням, проханням, давати команду (наказ) з теми спілкування; • відповідати на них, використовуючи зразки мовлення; • реагувати реплікою на запитання, команду (наказ), прохання, звертання педагога, іншої дитини (дорослого); • вести діалог-розпитування (одна-дві репліки); • відтворювати на прохання пісеньки, віршики, лічилки; • використовувати у мовленні жести, міміку, демонстрацію (показ)

РОЗПОДІЛ МАТЕРІАЛУ МІЖ ЗАНЯТТЯМИ

1-й рік навчання (5 років)				2-й рік навчання (6 років)			
№ тип заняття	Мовний матеріал. «Мовні кубики»	Мовлення	Пісні, вірші, ігри*	№ тип заняття	Мовний матеріал. «Мовні кубики»	Мовлення	Пісні, вірші, ігри*
1	2	3	4	1	2	3	4
Тема «Давайте познайомимось / Let's get acquainted»							
Тиждень 1							
1. Введення нового матеріалу	Good morning! Good bye! What is your name? My name is...	Вчити вітатися і прощатися, називати себе, відповідаючи на запитання: Як тебе звати?	Пісня: What is your name?	1. Введення нового матеріалу	How do you do! Who are you? I am a girl (a doy)	Вчити запитувати і відповідати на запитання: Хто ти?	Пісня: What is your address?
2. Тренування у спілкуванні	Let's sing a song Come in, поск		Пісня: Good morning 1	2. Тренування у спілкуванні	Hi! Hello! Bye! A teacher, a doctor, a policeman		Рецептивні ігри: Yes or no, Show
3. Тренування у спілкуванні	A coach up (down)		Репродуктивно-творчі ігри	3. Тренування у спілкуванні	Bend left (right)		Репродуктивні ігри

1	2	3	4	1	2	3	4
4. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри: Who came? Interview	4. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри. Гра: Who are you?
Тиждень 2							
5. Введення нового матеріалу	How old are you? I am... one, two, three, four, five	Вчити відповідати на запитання: Скільки тобі років? Розвивати вміння рахувати до п'яти	Пісня: How old are you?	5. Введення нового матеріалу	How are you? I am fine (OK, so-so)	Вчити запитувати і відповідати на запитання: Як справи?	Пісня: Good morning № 2
6. Тренування у спілкуванні	Hands up (down) Stand up Sit down		Репродуктивні ігри: «A magic hat», «Train», «Snowball etc.»	6. Тренування у спілкуванні	Listen to me! Repeat after me!		Train, In the circle, Snowball, Roll a ball
7. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Репродуктивно-творчі ігри: Train, Snowball, Roll a ball, Moving lines	7. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Репродуктивно-творчі ігри. Гра: Who came?

1	2	3	4	1	2	3	4
8. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри. Гра: Telephone. At the doctor's	8. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри. Гра: Interview
Тиждень 3							
9. Введення нового матеріалу	Where do you live? I live in	Вчити відповідати на запитання: Де ти живеш?	Пісня: Where do you live?	9. Введення нового матеріалу	Can you play dance (sing)? Yes/No. I can dance (play, sing)	Вчити запитувати і відповідати на запитання: Ти вмієш танцювати тощо?	Пісня: Good bye, children?
10. Тренування у спілкуванні	Let's play the game		Репродуктивні ігри	10. Тренування у спілкуванні	What can you do? I can jump		Репродуктивні ігри
11—12. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Репродуктивно-творчі ігри. Гра: In the circus	11—12. Тренування у спілкуванні	Stand straight!		Репродуктивно-творчі ігри. Гра: Telephone

1	2	3	4	1	2	3	4
Тиждень 4							
13—16. Практика у спілку- ванні	Повторення матеріалу. Контроль та оцінювання		Творчі ігри. Гра: At the airport	13—16. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу. Контроль та оцінювання		Творчі ігри. Гра: In the circus
Тема «Моя сім'я / My Family»							
Тиждень 5							
17. Введен- ня нового матеріалу	Mother, father, sister, brother This is...	Вчити описува- ти сім'ю	Вірш: Here is my mother	17. Введен- ня нового матеріалу	my family, grandmother, grandfather, son, daughter	Вчити опи- сувати склад сім'ї	Вірш: I am a boy (a girl)
18. Трену- вання у спілку- ванні	Активізація матеріалу		Рецептивні ігри Гра: Show, Yes or no	18. Трену- вання у спілку- ванні			Рецептивні ігри. Гра: Show, Yes or no
19. Тренування у спілку- ванні			Репродук- тивні ігри Roll a ball, Train, In the circle, Snowball	19. Тренування у спілку- ванні	Активізація матеріалу		Репродук- тивні ігри

1	2	3	4	1	2	3	4
20. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри. Гра: Who is absent? Who is this?	20. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри. Who is absent? Find
Тиждень 6							
21. Введення нового матеріалу	Have you a mother? Yes/ No. I have a mother etc.	Вчити розповідати про свою сім'ю	Вірш: Good night	21. Введення нового матеріалу	Yes, I have No, I haven't Who is he (she)? He is my father? She is my mother	Вчити запитувати і відповідати на запитання про сім'ю	
22. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивно-репродуктивні ігри	22. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивно-репродуктивні ігри
23. Тренування у спілкуванні			Репродуктивні ігри	23. Тренування у спілкуванні			Репродуктивні ігри. Творчі ігри
24. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри. Гра: Be attentive	24. Практика у спілкуванні	Повторення матеріалу		Творчі ігри

1	2	3	4	1	2	3	4
Тиждень 7							
25. Введення нового матеріалу	Who is this? This is my mother	Розвивати уміння дітей відповідати на запитання стосовно членів сім'ї: Хто це?		25. Введення нового матеріалу	How is your mother? She is fine, Beautiful, Strong, Small, big	Вчити описувати членів сім'ї	Пісня: How is your mother?
26—28. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри. Guess	26—28. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри. Guess
Тиждень 8							
29—32. Практика у спілкуванні	Повторювання, контроль та оцінювання			29—32. Практика у спілкуванні	Повторювання, контроль та оцінювання		Танок: How is your mother?
Тема «Тварини і птахи / Animals and birds»							
Тиждень 9							
33. Введення нового матеріалу	I am a ... a cat, a dog, a goose, a bird, i bee, a snake. I can jump (run)	Вчити називати англійською мовою тварин та птахів	Вірш: Little bird	33. Введення нового матеріалу	What can you do? I can jump What colour is it? Red, yellow, green, blue, black, brown	Вчити називати, описувати тварин та птахів	Пісня: I see...

1	2	3	4	1	2	3	4
34—35. Тренування у спілкуванні	Активізація нового матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри	34—35. Тренування у спілкуванні	Активізація нового матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
36. Практика у спілкуванні	Активізація нового матеріалу		Творчі ігри	36. Практика у спілкуванні	Активізація нового матеріалу		Творчі ігри. Гра: What colour is it? Гра: In the circus

Тиждень 10

37. Введення нового матеріалу	What's this? This is... a cock a mouse a hare	Вчити розрізняти тварин, птахів	Вірш: Teddy Bear	37. Введення нового матеріалу	Who lives in the house? I live. I am... a wolf, a lion, a tiger. You are good/ bad	Вчити описувати тварин, птахів, вказуючи на якості: великий, малий, хороший, поганий	
38—39. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри	38—39. Тренування у спілкуванні			Рецептивні, Репродуктивні ігри
40. Практика у спілкуванні			Творчі ігри	40. Практика у спілкуванні			Творчі ігри. Гра: A house in the wood

1	2	3	4	1	2	3	4
Тиждень 11							
41. Введення нового матеріалу	A donkey, a parrot, an owl, a monkey, a cow. We can dance sing run play walk	Вчити розповідати про тварин та птахів		41. Введення нового матеріалу	an elephant, a kangaroo, a golden-fish a sparrow-bird We are dancing, singing running playing walking	Вчити розповідати про тварин та птахів.	Пісня: Come along
42—44. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри	42—44. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри
Тиждень 12							
45—48. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оцінювання		Творчі ігри. Гра: What is absent? At the zoo, In the circus.	45—48. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оцінювання		Творчі ігри

1	2	3	4	1	2	3	4
Тема «Їжа. В магазині / Meals. At the shop»							
Тиждень 13							
49. Введення нового матеріалу	A shop, Give me... Bread, butter, cheese, sausage, milk. Thank you.	Вчити називати продукти харчування	Вірш: Breat and butter	49. Введення нового матеріалу	Here you are. Thank you. Ice-cream, yogurt, cocoa, juice	Закріплювати форми ввічливості: Будь ласка, дякую.	Вірш: Ice-cream, soda
50—51. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри	50—51. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
52. Практика у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Творчі ігри. Гра: At the shop	52. Практика у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Творчі ігри. Гра: At the shop
Тиждень 14							
53. Введення нового матеріалу	Sugar, candy, orange, banana, lemon	Вчити купувати продукти харчування		53. Введення нового матеріалу	A market. What do you like? I like... Cherry, a pear, an apple, a strawberry, potato, tomato	Вчити розповідати і розпитувати про улюблені продукти харчування	Вірш: I love coffee

1	2	3	4	1	2	3	4
54—55. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри	54—55. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри
56. Практика у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Творчі ігри. Гра: In the safe	56. Практика у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Творчі ігри. Гра: At the market
Тиждень 15							
57. Введення нового матеріалу	What's this? This is... A New Year Tree Father Frost Snow Maiden	Вчити називати Діда Мороза, Снігурку, ялинку, прикраси.	Пісня: Singing, dancing merrily	57. Введення нового матеріалу	Christmas Santa Cause A nut, an tide, a toy, a lamp	Використовувати в мовленні ялинкові прикраси	Пісня: We wish you a merry Christmas
58—60. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри.	58—60. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
Тиждень 16							
61—64. Практика у спілкуванні	Підготовка до новорічного ранку, проведення новорічного ранку		Творчі ігри	61—64. Практика у спілкуванні	Підготовка до новорічного ранку, проведення новорічного ранку.		Творчі ігри

1	2	3	4	1	2	3	4
Тема «Іграшки. День народження / Toys. Birthday»							
Тиждень 17							
65. Введення нового матеріалу	Is this a...? Yes/No A ball — a doll A car — a star	Вчити називати іграшки, відповідати на запитання про них	Пісня: One and two and three and four	65. Введення нового матеріалу	What's this? This is... A box — a fox A hare — a bear	Вчити описувати іграшки.	Вірш: My little doll
66—67. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри.	66—67. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
68. Практика у спілкуванні			Творча гра: At the shop	68. Практика у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		
Тиждень 18							
69. Введення нового матеріалу	A balloon, a flag, a brick, a scooter, a ship	Вчити називати види іграшкового транспорту	Пісня: Happy Birthday	69. Введення нового матеріалу	balloons, lags, brick, a train, a plane, a boat.	Вчити називати іграшки у множині	Вірш:
70—71. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри	70—71. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні творчі ігри: Гра: We travel

1	2	3	4	1	2	3	4
72. Практика у спілкуванні			Творчі ігри	72. Практика у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Творчі ігри
Тиждень 19							
73. Введення нового матеріалу	Fish, cutlet, tea, water, milk, a plate, i cup, a spoon	Вчити називати види посуду, різні продукти	Пісня: We are sitting on the floor	73. Введення нового матеріалу	Porridge, an egg, salad, coffee, a saucer, a fork, a knife, a napkin. What are you eating (drinking)? I am eating (drinking)	Вчити накривати на святковий стіл, вживаючи відповідну лексику	Вірш: Alice has a little dog
74—76. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри.	74—76. Тренування у спілкуванні	Активізація мовного матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
Тиждень 20							
77—80. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оцінювання		Творчі ігри. Гра: Birthday	77—80. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оцінювання		Творчі ігри. Гра: Birthday

1	2	3	4	1	2	3	4
Тема «Робочий день. Частина тіла / Working day. Human body»							
Тиждень 21							
81. Введення нового матеріалу	What's this? This is... A head, a nose, an eye, an ear, a mouth, an arm, a leg	Вчити називати частини тіла	Пісні	81. Введення нового матеріалу	This is... These are... Ears, eyes, arms, legs, fingers, toes	Вчити називати частини тіла, розрізняти іменники в однині та множині	Пісня: Head and shoulder, knees and toes
82—83. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри. Гра: Make a doll	82—83. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні, творчі ігри. Гра: At the doctor's
84. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри	84. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		
Тиждень 22							
85. Введення нового матеріалу	This is a way. We wash our face (hand etc.)	Вчити описувати свої дії	Пісня: This is the way (1-й, 2-й куплет)	85. Введення нового матеріалу	We clean our teeth, drink our milk, eat our bread.	Вчити описувати свої дії	Пісня: This is the way (3-й, 4-й куплет)

1	2	3	4	1	2	3	4
86—87. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні	86—87. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні
88. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри. Гра: Working day	88. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри. Гра: Working day
Тиждень 23							
89. Введення нового матеріалу	I am running (jumping, walking, sitting etc.)	Вчити описувати свої дії		89. Введення нового матеріалу	Left, right (hand, leg). Nick is running jumping etc.	Вчити розрізняти поняття лівий — правий	Вірш: Ten little fingers
90—92. Тренування у спілкуванні			Рецептивні, репродуктивні ігри.	90—92. Тренування у спілкуванні			Рецептивні, репродуктивні ігри
Тиждень 24							
93—96. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оцінювання		Творчі ігри: Гра:	93—96. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оцінювання		Творчі ігри: Гра:

1	2	3	4	1	2	3	4
Тема «Будинок. Меблі / House. Furniture»							
Тиждень 25							
97. Введення нового матеріалу	This is... A house, a room, a table, a chair, a sofa, a bed.	Вчити розповідати про меблі		97. Введення нового матеріалу	This is... These are... A sitting-room, a bedroom, a kitchen, a TV-set, an arm-chair	Вчити називати різні види кімнат	Вірш: There is a house
98—99. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри	98—99. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні
100. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри. Гра: Furniture shop	100. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри. Гра: We visit our friend
Тиждень 26							
101. Введення нового матеріалу	I see... A window, a door, a ceiling, a floor	Вчити описувати кімнату	Вірш: I see	101. Введення нового матеріалу	What can you see? I can see	Вчити описувати кімнату, будинок	

1	2	3	4	1	2	3	4
102—103. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри	102—103. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
104. Прак- тика у спіл- куванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри	104. Прак- тика у спіл- куванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри
Тиждень 27							
105. Введен- ня нового матеріалу	Where is...? On, in, under	Вчити розріз- няти місце- знаходження предмета	Вірш: Little mouse, where s your house.	105. Введен- ня нового матеріалу	Where is Ann? Here I am. I am on... in... under	Вчити вка- зувати місце- знаходження дівчинки, хлопчика	Пісня: Where is Janet?
106—108. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри	106—108. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
Тиждень 28							
109—112. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оці- нювання		Творчі ігри. Гра: Little mouse	109—112. Практика у спілкуванні	Повторення, контроль, оці- нювання		Творчі ігри. Гра: Where is Sasha?

1	2	3	4	1	2	3	4
Тема «Пори року. Одяг / Seasons. Clothes»							
Тиждень 29							
113. Введення нового матеріалу	It is summer autumn winter spring	Вчити називати пори року	Вірш: Spring is green	113. Введення нового матеріалу	Rainy days The sun Out of doors. What season is it?	Вчити описувати пори року	Вірш: Shoes
114—115. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри.	114—115. Тренування у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні ігри
116. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри	116. Практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Творчі ігри
Тиждень 30							
117. Введення нового матеріалу	I have...on A dress, a shirt trousers, socks, shoes.	Вчити розповідати про одяг		117. Введення нового матеріалу	A blouse, a skirt, a jacket, a coat, golves, boots. Put on. What have you on?	Вчити розповідати про свій одяг	Вірш: My raincoat

1	2	3	4	1	2	3	4
118—120. Тренування та практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні творчі ігри. Гра: What is absent?	118—120. Тренування та практика у спілкуванні	Активізація матеріалу		Рецептивні, репродуктивні творчі ігри. Dress a doll
Тиждень 31							
121—126. Повторення вивченого, підготовка до підсумкового свята (дитячого ранку)				121—126. Повторення вивченого, підготовка до підсумкового свята (дитячого ранку)			
Тиждень 32							
127—128. Підсумкове свято — дитячий ранок англійською мовою				127—128. Підсумкове свято — дитячий ранок англійською мовою			

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ

Сучасні погляди на організацію навчального процесу у дошкільних закладах, що має здійснюватися на основі демократизації, гуманізації, гуманітаризації та варіативності, вимагають, щоб загальні дидактичні та спеціальні принципи комунікативно-орієнтованого навчання іноземних мов були уточнені і деталізовані. З цих позицій *принципи дошкільного навчання англійської мови доцільно виділити у такому поєднанні:*

- врахування мовленнєвого розвитку дітей;
- врахування переваги у дітей мимовільної уваги та пам'яті над довільною;
- врахування провідного характеру ігрової діяльності над іншими видами діяльності;
- зацікавленості та свідомості;
- використання рідної мови;
- мислиннєво-мовленнєвої активності;
- використання рольових ігор, моделювання ситуацій спілкування;
- інтерактивності (обов'язкової участі двох комунікантів), колективного характеру спілкування;
- наочності;
- індивідуалізації;
- розвиваючого навчання;
- нерозривної єдності навчання і виховання;

Якщо протягом тижня проводиться три (чотири) заняття, то доцільно дотримуватися *принципу поетапно-концентрованої організації навчального процесу.*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ «ЧАРІВНОЇ КАЗКИ»

Навчання дітей англійської мови має зважати на те, що дошкільна освіта є важливою ланкою системи безперервної освіти, становлення і розвитку особистості. Ця освіта, що здійснюється дитячим закладом у тісній взаємодії з сім'єю, має гарантувати збереження психічного і фізичного здоров'я дитини, її розвиток, формувати життєвий досвід, враховувати природні нахили.

З позицій реалізації нових завдань дошкільної освіти під час навчання іноземної мови *недоцільно використовувати традиційну методику навчання дошкільників, яка практикувалася у 60—70-х рр. ХХ ст.* Для цієї методики характерним є широке використання імітації, репродукції готових мовленнєвих зразків без усвідомлення їх значення, значне обмеження мовленнєвої активності дітей та відсутність системного формування умінь і навичок, неусвідомленість дітьми комунікативних функцій лексичних одиниць.

Інноваційний характер навчання забезпечується, коли діти усвідомлюють комунікативну спрямованість англомовних зразків мовлення шляхом порівняння з функціональними аналогами рідної мови, активно їх використовують у різних ситуаціях спілкування. Цього буде досягнуто тоді, коли на зміну поширеному на практиці штучному зануренню в іншомовне середовище і репродуктивній діяльності за вимогою педагога, до якої діти ще не готові, вони будуть діяти немовби не на занятті, а у спеціально організованих педагогом ігрових умовах «чарівної казки» (О.Ю. Протасова).

Дитині має бути цікаво брати участь у організованій педагогом діяльності ігрового характеру, яка вимагає мимовільно пригадувати інтонаційні зразки, напружувати пам'ять, вправлятися у вимові іншомовних звуків, слів, фраз. Лише у грі дитині буде цікаво вживати для спілкування нові слова, будувати нові фрази згідно із засвоєними зразками мовлення.

На заняттях з англійської мови діти мають постійно перебувати в умовах уявної ігрової мовленнєвої ситуації. У процесі гри має місце активне сприймання, здійснення різноманітних розумових операцій: аналізу, синтезу, запам'ятовування, відтворення, порівняння, пошуку аналогії, комбінування, узагальнення тощо. Ігрова діяльність вимагає

активності, зосередженості, уваги, точності і швидкості нагадування, адекватного використання як англійської, так і рідної мови.

З урахуванням характеру пам'яті та сприймання дошкільників на заняттях слід створити відповідне предметно-іграшкове середовище.

Кімната для занять з англійської мови має бути відповідним чином обладнана та умебльована.

Слід відвести достатньо місця для проведення рухливих ігор, розігрування театралізованих вистав, мати шафи для унаочнення та приладів, забезпечити мобільність усього інтер'єру з метою швидкого перетворення його у різні зони ігрової діяльності та спілкування.

Позаяк кожне заняття починається певним ігровим сюжетом (мандрівка, прийом гостей та ін.), не варто садити дітей за столи. Заняття доцільно проводити на килимі. На пересувних столиках чи килимку педагог швидко може розмістити декорації, що допоможе пробудити у дітей бажання взяти участь у цікавому дійстві. Допоможуть створювати особливу атмосферу заняття: макети і вивіски (хатинка у лісі, кафе, цирк та ін.); шапочки-маски казкових героїв, костюми вчителя і дітей (лікаря, міліціонера, продавця тощо); ігрові набори (іграшковий посуд, меблі, зоопарк, ферма та ін.); іграшки, малюнки.

Бажано, щоб усе необхідне було розміщено у спеціальній шафі. У пригоді педагогу стануть фланелеграф чи магнітна дошка, де буде закріплюватись необхідна наочність (сонечко, місяць, зорі, зображення пані Ночі та ін.). Вікна мають мати штори для зменшення освітленості кімнати.

ІГРОВІ МЕТОДИ ЯК ОСНОВА ЗДІЙСНЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Пріоритетність розвивальної, освітньої, виховної цілей навчання дошкільників англійської мови у порівнянні з практичною метою зумовлює пріоритетність процесу навчання у порівнянні з його результатом. Це пояснюється тим, що сприятливі умови навчання, атмосфера «чарівної казки», урахування індивідуальних особливостей кожної дитини є важливішими, ніж якісні та кількісні показники його результатів.

Під час навчання дошкільників мовленнєва діяльність є і об'єктом, і засобом навчання. *Модель оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю* у процесі такого навчання передбачає рух від актів діяльності з використанням нерозділених на мовні елементи комунікативних блоків, через осмислення мовної структури знову до актів діяльності, але вже на іншому рівні (Г.О. Китайгородська).

Для навчання дошкільників англійської мови мають використовуватися форми і методи, які базуються на використанні різноманітних компонентів ігрової діяльності у поєднанні з виконанням різноманітних вправ і таких прийомів як запитання, демонстрація різноманітного унаочнення, вказівка, пояснення та ін. Характерним для поведінки дітей на заняттях має бути їх активна ігрова та оперативна діяльність.

Специфіка застосування ігрових методів під час навчання дошкільників англійської мови насамперед полягає в тому, що *на заняттях педагог постійно виконує роль режисера-організатора і ведучого учасника ігрової діяльності.* Він враховує уже набутий дітьми досвід участі у сюжетно-рольових, театралізованих іграх, іграх з правилами (дидактичних, рухливих, музичних, народних, комп'ютерних тощо). Це є важливим чинником того, що діти без особливих труднощів усвідомлюють зміст, творчий задум, сюжет, роль, правила, рольові та організаційні стосунки, інші ознаки гри, краще розуміють навчальні завдання. Цим запобігається перетворення заняття на гру-розвагу.

Провідним методом на заняттях виступає дидактична гра з розвитку англomовного мовлення дітей на основі елементарної лексики дитячого спілкування, в якій дії дітей регулюються ігровими завданнями та ігровими правилами.

Дидактичні ігри покликані своїм змістом здійснювати навчання, нести в собі навчальні завдання, розв'язання яких має реалізовуватися засобами активної, захоплюючої ігрової діяльності (Л.В. Артемова, А.М. Богуш).

Наступною вимогою до дидактичної гри є насиченість навчання емоційно-пізнавальним змістом, що відповідає самій природі дитини. Дидактична гра виступає стимулятором мовленнєвої активності, вона примушує говорити навіть мовчазних і сором'язливих дітей.

Все це допомагає сформувати у дітей потрібні мовленнєві уміння і навички, уникнути їх фізичного та інтелектуального перевантаження, сприяє засвоєнню мовного матеріалу в ситуаціях, які близькі до реальних.

На заняттях за основу ігрового сюжету береться життєвий досвід, конкретна діяльність з предметами-іграшками, дії в ігрових ситуаціях, імпровізація дітей. Розв'язання дидактичних завдань має бути пов'язане з виконанням предметної діяльності, рухів, тренуванням вимови, мовленням, слуханням музики, співом, екстра- та паралінгвістичними діями.

Модель кожного заняття — це уявна ігрова ситуація в повному, розгорнутому вигляді, що як норма охоплює всю тривалість заняття. Керівництво ігровою діяльністю дітей передбачає ознайомлення зі змістом та правилами гри, особливостями контролю за виконанням ігрових навчальних завдань.

Потреба дотримування цих вимог та вимоги урізноманітнювати види ігрової діяльності дітей диктує запровадження у навчальний процес певним чином стандартизованих підходів до здійснення ігрової діяльності на заняттях.

Така стандартизація може бути запозичена з досвіду інтенсивного навчання іноземної мови. Вже на перших заняттях з англійської мови дітям пропонується обрати для себе роль казкового героя і впродовж багатьох занять виконувати її. Ними можуть бути або герої англійських казок та мультфільмів або казок народів світу (Івасика-Телесика, Подоляночки, Попелюшки і Принца, Мальвіни і Буратіно та ін.).

Це дає змогу педагогові на заняттях менше відволікатися на ознайомлення із загальними правилами ігрової діяльності, витратити час на повідомлення додаткової інформації щодо організації гри, а дітям, виступаючи під маскою казкового персонажа, діяти впевненіше,

сміливіше, не боятися помилитися, виявляти винахідливість, пошук необхідних для мовленнєвої діяльності мовних засобів.

Використання гри як провідної форми діяльності дітей на заняттях англійської мови вимагає від педагога-організатора уміння передбачати:

- чи захочуть діти гратися у пропоновану їм гру і що має бути зроблено для того, щоб їм захотілося це робити;
- якими прийомами в сюжет гри будуть вводитися нові лексико-граматичні структури, фонетичний та мовленнєвий матеріал, здійснюватися їх вивчення, тренування та застосування;
  - які навички і вміння мають відпрацьовуватися;
  - які вправи і у якій послідовності доцільно включити в гру для формування умінь і навичок;
- чи будуть діти поставлені перед потребою робити мислительні зусилля, чим буде попереджено зведення заняття до репродуктивної імітації;
- як буде дотримано вимогу забезпечення систематичності та регулярності використання ігор та ігрових вправ.

На думку автора програми, для педагогів, які займаються навчанням дошкільників іноземної мови, доцільно *ігри класифікувати:*

- за кількісним складом учасників;
- за характером та формою поведінки учасників;
- за метою та завданням навчання.

За кількісним складом учасників ігри можуть виконуватися фронтально колективом групи дітей, підгрупами чи парами. На заняттях введення програмного матеріалу та тренування переважають фронтальні ігри, на етапах практичного застосування сформованих умінь і навичок — виконання завдань у складі підгрупи чи парами.

За характером та формою поведінки учасників ігри можна класифікувати на:

1. Ігри-маніпуляції з предметами (з м'ячем, іграшками, ляльками, іграшковим посудом та меблями, лото, доміно, малюнками, картками, натуральними предметами тощо).

2. Ігри, пов'язані з рухами, фізичними діями («Хоровод», «Потяг», стрибки, біг, ходьба та ін.).

3. Ігри-змагання (в парах, групах, командах).

4. Рольові ігри на основі уявних та реальних ситуацій («У лікаря», «День народження», «У магазині» та ін.).

Згідно з метою та завданнями навчання дидактичні ігри діляться на:

- мовні (фонетичні, лексичні, граматичні);
- мовленнєві (розвиток аудіювання, говоріння);
- комунікативні (формування навичок спілкування).

Впродовж усього періоду навчання на кожному занятті значна увага приділяється формуванню у дітей навичок англійської вимови. Фонетичні ігри покликані унеможливити багаторазову механічну імітацію вимови звуків.

Для засвоєння лексико-граматичних структур використовуються лексичні та лексико-граматичні ігри: «Чарівна торбинка», «Хто прийшов?», «Покажи», «Що зникло?», «Хто це», «Відгадай», «Якого кольору?», «Одягни ляльку» та ін.

З метою формування та розвитку елементарних навичок аудіювання та говоріння використовують ігри: «У магазині», «У кафе», «Телефон», «У цирку», «Ми подорожуємо», «У лікаря», «Приймаємо гостей» та ін.

Принагідно слід наголосити, що здебільшого *кожна з ігор може бути зарахована водночас до різних видів*. Наприклад, гра «Приймаємо гостей» — це групова, рольова, комунікативна гра-маніпуляція з різними предметами.

Ефективним методом навчання є *ігрові дидактичні вправи*.

Вправа — це спеціально організоване у навчальних умовах виконання окремих операцій, дій чи діяльність з метою оволодіння ними або їх удосконалення. Виконання вправ сприяє запам'ятовуванню дошкільниками фонологічних та лексичних одиниць, лексико-граматичних структур, сприяє формуванню відповідних умінь і навичок, їх практичному використанню. Вправа під час навчання англійської мови — це не відокремлений елемент заняття, а органічна частина ігрової діяльності педагога та дітей.

Ігрова діяльність — це виконання різноманітних рецептивних, репродуктивних і практичних (творчих) вправ.

Коли вивчається новий матеріал, дошкільники здебільшого виконують *вправи рецептивного характеру*. У разі виконання такого типу вправ дитина має сприйняти вербальну інформацію, запропоновану педагогом, а потім продемонструвати, як вона її розуміє, впізнає. Так, після введення нових слів з теми «Їжа» проводиться гра «Накриваємо на стіл». Педагог звертається до дітей: «Я називатиму предмети, а ви будете класти їх на стіл». Називає: «a cup, a plate, a spoon», діти

вибирають з набору іграшкового посуду відповідні предмети (чи малянки) і розкладають їх на столі.

Рецептивні вправи є основним видом вправ при організації ігор типу «Покажи», «Виконай наказ», «Так чи ні?», «Відгадай», «Що зникло?» тощо.

Репродуктивні (відтворюючі) ігрові вправи вимагають, щоб дитина відтворила сприйнятий нею матеріал (звук, слово, речення, текст). Вже на одному з перших занять з теми «Знайомство» пропонуються репродуктивні вправи у грі «Сніжка» та «Чарівна шапочка». Виконуючи їх, діти вчаться відповідати на запитання: «What is your name?» — «My name is...» і ставити його. На виконання такого виду вправ спрямовані ігри «Хоровод», «Потяг», «Коти м'яч» та ін.

Для формування навичок спілкування англійською мовою виконуються різноманітні *продуктивні (творчі) комунікативні вправи*. Так, на заняттях з теми «Іграшки» розігруються ситуації: «Вибираємо подарунок», «Купуємо продукти до дня народження», «Йдемо на день народження», «Вітаємо іменинника» тощо.

Звісно, цей тип вправ найскладніший. Дитина вимушена самостійно на основі засвоєних лексико-граматичних структур, напружуючи мислення, пам'ять і уяву, будувати звертання, прохання, відмову, давати відповіді, розповідати, описувати тощо. Плануючи ігрову діяльність дітей, педагог так реалізує окреслений план, щоб виконання рецептивно-репродуктивних вправ було орієнтовано на виконання продуктивних, комунікативних завдань на подальшому етапі опрацювання окремих підтем та кожної теми зокрема.

Специфіка застосування продуктивних (творчих) вправ на заняттях з англійської мови полягає в тому, що навчальні завдання щодо їх використання повторюються для різних мовленнєвих ситуацій, під час вивчення різних тем. Виконання вправ — завдань, стереотипних діалогів та елементарних монологів має повторюватися за зміни ігрових ситуацій.

Проведення заключних занять з кожної теми у формі сюжетно-рольової гри, де постійно відпрацьовується система стереотипних комунікативних вправ, виступає важливим чинником того, що чимало дошкільників на кінець завершення навчального року, знаючи кілька десятків лексичних одиниць та засвоївши необхідні лексико-граматичні структури, будуть здатні спілкуватися в межах вивченого програмного матеріалу.

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ ЗРАЗКІВ МОВЛЕННЯ («МОВНІ КУБИКИ»)

На заняттях вивчення звуків, слів, граматичного матеріалу підпорядковане засвоєнню дітьми зразків мовлення (моделей), якими є різні лексико-граматичні структури.

Зразок мовлення — це типова одиниця мовлення, типовий «мовний кубик», засвоївши який, дитина за аналогією зможе сконструювати інші одиниці мовлення, що мають таку саму структуру. Особлива цінність зразка мовлення в тому, що він динамічно поєднує різні аспекти мови у готове до застосування (чи сприймання) мовленнєве ціле. Робота із зразком мовлення («мовним кубиком») передбачає водночас роботу із граматичною структурою та лексичними одиницями, що наповнюють цю структуру.

На перших етапах дошкільного навчання для продуктивного використання діти засвоюють стверджувальні та наказові речення. Питальні та заперечні речення вони починають вживати дещо пізніше.

Добираючи матеріал для заняття, треба зважати на те, що дошкільники краще засвоюють зразки мовлення у такій послідовності:

Наказові речення:

1. Звертання + дієслово у наказовій формі:

Misha, jump! Sasha, run!

2. Наказова форма дієслова + іменник:

Bring a ball! Put the ball!

3. Наказова форма дієслова + іменник з прийменником:

Put on the table! Take from the floor!

4. Наказова форма дієслова + іменник + іменник з прикметником:

Take the ball from the box! Put the bear on the table!

Розповідні речення:

Іменник (займенник) + дієслово у дійсному способі:

Nina is jumping! He is 5. I live in...

Питальні речення:

Where do you live?

What are you doing?

Have you a sister?

Заперечні речення:

No, I have not.

I can play.

Дошкільникам посилено засвоїти часові форми:

Present Indefinite, Present Continuous:

I like ice-cream. Ann is running.

Звернемо увагу, що на дошкільному етапі навчання діти пропускають і не вживають дієслова-зв'язки *am, is, are*. Педагог має на це зважати.

Впродовж тривалого часу діти вчать вживати іменники лише в однині. Із множиною іменника їх ознайомлюють на завершальному етапі дошкільного навчання.

З перших занять дошкільники засвоюють неозначений артикль *a/an*. Вживання означеного артикля *the* належить до пасивного граматичного мінімуму.

Шестирічні діти без затруднень запам'ятовують назви кількісних числівників від 1 до 10.

Дітям важко даються конструкції з прийменниками. В англійському мовленні діти вживають їх дуже рідко. Наприклад, вони кажуть: *I live Kyiv. I go bed-room*. Тому в навчальному процесі доцільно програмний матеріал обмежити конструкціями із прийменниками: *in, on, under*. А прийменники *to, for, with, from, at, near* зарахувати до пасивного граматичного мінімуму. Сформованість продуктивної навички вживання конструкції з прийменниками буде досягнена під час навчання у школі.

Відомо, що у рідній мові дитина розпочинає вживати прикметники пізніше від іменників та дієслів, їх кількість у активному мовленні п'ятирічної дитини невелика. Тому введення англійських прикметників у зразках мовлення має бути обмеженим. Дошкільники вивчають лише якісні прикметники, що означають: розмір (*big-little*), колір (*white, green, yellow, red*), оцінку (*good, bad*).

Коли діти розпочинають вивчати англійську мову, вони добре розуміють і правильно вживають особові і присвійні займенники рідної мови. Вивчення англійської мови дошкільниками розпочинається розмовною темою «Знайомство». Це обумовлюється метою навчання, логікою підготовки дітей до спілкування, створює передумови для того, щоб заняття проходили цікаво, мали особистісно орієнтований характер. Під час вивчення цієї теми більшість дітей добре засвоює конструк-

ції із займенниками: I, my, you, your. Вивчення займенників *he, she, we, it, his, her, our* проводять пізніше під час опрацювання розмовних тем «Моя сім'я», «Робочий день», «Частина тіла» та ін.

Реалізація практичної цілі навчання англійської мови містить формування навичок вимови. Гнучкість артикуляційного апарату дітей є хорошою передумовою успішного засвоєння фонем (звуків мови) та просодем (елементів інтонації — модулювання голосу за силою, висотою, темпом, тембром).

Відсутність природного англомовного оточення не дають підстав надіятися на формування у дітей аутентичної англійської вимови. Тому вимоги до вимови дошкільників мають визначатися з урахуванням принципу апроксимації — наближення до правильної вимови.

Обсяг фонетичного матеріалу для навчання дошкільників обмежується ознайомленням з вимовою звуків, звукосполучень, наголосом, головними інтонаційними моделями, інтонаціями простих речень. Навчаючи фонетичного матеріалу, важливо також дотримуватись принципу навчання за зразками педагога. Зразки вимови мають даватися з урахуванням вимови літературного британського варіанта англійської мови.

На усіх заняттях з англійської мови постійним персонажем можна мати пані Вимову (Miss Pronunciation), яка приходить на заняття з дресированими звірятами. Звірята розмовляють лише англійською мовою. Слухаючи і повторюючи за гостями звуки та зразки інтонації, діти засвоюють вимову шляхом імітації. Якщо якийсь фонетичне явище вимагає спеціальних пояснень, то пані Вимова завжди прийде на допомогу, разом зі звірятами допоможе дітям виконати фонетичні вправи. Пані Вимова — це спеціально виготовлена (намальована) лялька, дії якої виконує і озвучує педагог.

Робота над вимовою підпорядковується процесу оволодіння дітьми мовленнєвими навичками і уміннями. Тобто формування слухових і артикуляційних навичок має здійснюватися у процесі опрацювання слів та зразків мовлення, які вивчаються на занятті. Навчання вимови не самоціль, воно поєднується з іншими видами роботи з мовним матеріалом.

Наприклад, якщо для навчання на заняттях взято зразки мовлення «Where do you live? I live in ...», то для роботи над вимовою добирається фонетичний матеріал цих самих структур: звуки [w; v; r; d; l; eð; i; i:], інтонаційні моделі спеціального запитання та розповідного речення.

У процесі опрацювання лексико-граматичних зразків («мовних кубиків») діти мають зрозуміти, що між звуками рідної мови та англійської є велика різниця. Порівняно зі звуками рідної мови звуки англійської діляться на три групи:

1. Звуки, майже однакові у вимові зі звуками української мови. Ці звуки не вимагають спеціального навчання, засвоюються дітьми у процесі виконання лексичних одиниць англійської мови. До цієї групи належать звуки [m; b; s; z; g].

2. Звуки, що дещо відрізняються від аналогічних у рідній мові: [t; d; n; l; e; ʃ; p; k;]. Педагогу слід пояснити дітям відмінності вимови цих звуків від схожих звуків рідної мови.

3. Звуки, які не зустрічаються у рідній мові: [w; h; ð; ou; ð; θ; η; æ; r]. Ці звуки вимагають детального пояснення артикуляції, спеціального закріплення методом фонетичної зарядки.

Треба звертати увагу на різницю у вимові звуків: [s-θ]; [ð-d]; [æ-e]; [w-v]; [e-i]; [n-ŋ]; [ð-z]; [i:-i]; [u:-u]; [ɔ:-ɔ]; [a:-ʌ].

Під час вимови цих звуків спостерігається явище інтерференції (мовного перенесення вимови звуків рідної мови на звуки англійської мови), від чого втрачається смислорозрізнавальний характер зазначених англійських звуків. Слід виправляти фонематичні помилки, що змінюють значення слова.

Крім вимови звуків, дошкільники мають оволодіти головними видами інтонації: *нисхідним та висхідним тоном.*

Нисхідний тон розучується під час вивчення:

а) стверджувальних речень типу:

I live in O↓dessa. I have a ↓ family.

б) заперечних речень:

No, I can ↓not. No, I ↓haven't.

в) спеціальних запитань:

How ↓old are you? What do you ↓want?

Висхідний тон засвоюється під час вивчення:

а) загального типу запитань: Have you a↑ doll?

б) переліку: I have a↑ mother, a↑ father and a ↑brother.

НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ І ГОВОРІННЯ («РОЗМОВЛЯЄМО З АНГЛІЙСЬКИМИ ДРУЗЯМИ»)

Підготовка до розмови з англійськими друзями вимагає сформованості у дітей: 1) рецептивних навичок слухати, розуміти елементарну англомовну інформацію і відповідних умінь (*аудіювання*) та 2) продуктивних навичок і умінь активного мовлення з метою здійснення мовленнєвого контакту, порозуміння у сферах дитячої життєдіяльності (*говоріння*).

Процес навчання буде успішним тоді, коли:

1) для дитини діяльність з аудіювання і говоріння буде цікавою (наявність мотиву);

2) результат слухання чи говоріння буде очікуваним (наявність мети);

3) у пам'яті, уяві, попередньому досвіді дитини будуть наявні можливості розв'язувати завдання (наявність засобів);

4) ніщо не буде стримувати пошуково-інтелектуальної діяльності, спрямованої на розв'язання завдань іншомовного спілкування (наявність умов).

Аудіювання — це не лише сприймання повідомлень, а й підготовка у внутрішньому мовленні зворотної реакції на почуте. Аудіювання готує говоріння, а говоріння допомагає формувати сприйняття мовлення на слух. Аудіювання є вихідним засобом навчання дошкільників англійської мови, сприяє оволодінню звуковим аспектом мови, фонемним складом, інтонацією, зразками мовлення, у широкому сенсі виховує культуру слухання, розвиває пам'ять, зокрема слухову.

Навчання дітей англійської мови починається з формування вмінь сприймати іншомовне мовлення на слух. Першочерговою вимогою до навчання аудіювання є повне розуміння дитиною іншомовних слів, речень, які вводяться у процесі спостереження

за театралізованим дійством, яке розіграє педагог. З перших занять пані Вимова, її дресировані звірята, тренер, інші гості вітаються з дітьми, називають себе, розповідають цікаві історії, запрошують дітей повторювати за ними нові іншомовні зразки мовлення, вимовляти складні звуки. Педагог, використовуючи переклад, різні типи унаочнення, допомагає дітям зрозуміти значення іншомовних слів, речень.

Подача програмного матеріалу має проводитися чітко, виразно, досить голосно, спокійно, у нормальному темпі. Навчання аудіювання проводиться із використанням аудіозаписів із зразками аутентичного англійського мовлення.

Зв'язне мовлення виступає у діалогічній та монологічній формах. Підготовчий характер навчання дошкільників англійської мови визначає потребу сформувати у дітей передовсім навички діалогічного мовлення. На більш віддалених етапах навчання, у разі створення відповідних умов ігрової діяльності, дитина буде здатна збільшити монологічне висловлювання до 3—4 простих речень.

ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Крім мовної та мовленнєвої компетенцій, важливою складовою у формуванні іншомовної комунікативної компетенції є соціокультурна компетенція, формування якої також повинно мати місце на заняттях з іноземної мови. Підвищуючи інтерес дітей до мови як засобу спілкування, слід розвивати інтерес до мови як скарбниці культури. Тому до змісту навчального матеріалу з англійської мови обов'язково варто ввести матеріал країнознавчого, національно-культурного характеру, зокрема такий, який має виховне значення. Елементами соціокультурного компонента змісту мають стати малі форми дитячого фольклору: віршики, пісеньки, лічилки, казки та ін. Такий матеріал, крім того, що сприяє реалізації соціокультурного компонента навчання, допомагає формувати артикуляційні, інтонаційні, лексико-граматичні навички та вміння, передбачені програмою, позитивно впливає на мотиваційну та емоційну сферу особистості.

Залежно від конкретної мети заняття, малі форми дитячого фольклору можна використовувати:

- на етапах введення матеріалу;
- як фонетичну зарядку, після засвоєння матеріалу дітьми;
- як засіб розрядки у середині та в кінці заняття, коли дітям потрібен відпочинок.

Варто дотримуватися такої послідовності роботи з цим матеріалом:

- розповідь про головний зміст твору (вірша, пісні, фізкультхвилинки);
- прослуховування твору вперше, без перекладу;
- прослуховування твору вдруге із перекладом;
- розучування твору із використанням різних засобів (наочності, екстра- та паралінгвістичних засобів тощо).

На наступних заняттях проводиться закріплення матеріалу. У додатках наведено добірки віршів, пісень, ноти. Педагог на свій розсуд дозує введення малих форм фольклору так, щоб діти не були перевантажені.

ЗАНЯТТЯ — ГОЛОВНА ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Якщо кожного тижня з дітьми проводяться чотири заняття (що є оптимальним варіантом), то доцільно відмовитися від використання системи однотипних комплексних занять на користь запровадження циклів занять за типом домінуючої навчальної діяльності. За такої організації навчальний процес не розпадається на окремі заняття, протягом кожного з яких вивчається новий програмний матеріал, а становить чітку низку цілеспрямованих і взаємопов'язаних циклів-тем.

Кожний цикл підпорядкований вивченню певної розмовної теми, мовного та мовленнєвого матеріалу, узгоджується з дидактичними принципами, методами і прийомами дошкільного навчання іноземної мови, що в результаті забезпечує успішне засвоєння дітьми програмного матеріалу.

Структурна схема одного циклу-теми має такий вигляд:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I				II				III				IV			
Цикл															

де I, II, III, IV є номери підциклів; 1, 2, 3, ... 15, 16 номери занять.

Зі схеми вбачається, що коли щотижня проводиться чотири заняття, то один цикл-тема вивчається протягом місяця. Один цикл ділиться на чотири підцикли. Доцільно перші три підцикли відвести на вивчення програмного матеріалу теми у повному обсязі, а останній, четвертий, на повторення і контроль.

Підцикл вивчення програмного матеріалу доцільно розподілити на такого типу заняття:

Один підцикл			
1-ше заняття	2-ге заняття	3-тє заняття	4-те заняття
Введення нового матеріалу	Тренування у спілкуванні	Тренування у спілкуванні	Практика у спілкуванні

У структурі підциклу тип занять обумовлений їх дидактичною метою, кожне заняття має характерну структуру, провідні методи, прийоми та засоби.

Заняття введення нового матеріалу в основних рисах запозичено з методики інтенсивного навчання іноземної мови. В такому занятті можна виділити *три етапи* подачі нових знань. Кожен з цих етапів має свої цілі і особливості методичного забезпечення.

Перший етап подачі — це введення нового мовного матеріалу. Завдання дітей у процесі його реалізації — уважно слухати мову педагога, намагатися зрозуміти усе, що він говорить. Діти не повторюють. Завдання педагога — ввести дітей у атмосферу цікавої казки (лялькової вистави, мандрівки і т.п.), яка є формою подачі мовного матеріалу. Цей етап введення дуже важливий, він вимагає від вихователя ретельної підготовки, фактично не допускає експромтів у проведенні. По суті учасники заняття опиняються в умовах театру, де діти — глядачі, а педагог виконує водночас безліч ролей: «сценариста» (добір і оформлення мовного матеріалу), «режисера» (постановка, подача), «актора» (озвучування осіб), «декоратора» (оформлення фону, добір картинок, костюмів та ін.).

Введення матеріалу супроводжується жестами, мімікою, зміною тембру голосу, що відповідає персонажу дійства, демонстрацією, перекладом на рідну мову, фоновою музикою. Фонетичний, лексичний, граматичний матеріал подається у типових структурах та реченнях. Вводячи нову лексико-граматичну структуру, педагог чітко, голосно, повільно вимовляє її, потім перекладає на рідну мову. Після цього він тричі виразно, не у швидкому темпі, повторює фразу (структуру, речення), якщо треба — окреме слово.

Головне завдання *другого етапу подачі* — максимально забезпечити мимовільне запам'ятовування нового матеріалу. Дітям дають завдання: «Слухайте! Повторюйте!». Діти мають співпереживати весь текст, «відчути» його. Для цього використовуються різні екстра- та паралінгвістичні засоби (жести, міміка, пантоміма, темп, тембр голосу та ін.).

Рекомендуються такі прийоми для запам'ятовування:

- проговорювання з різною гучністю (тихо, нормально, голосно);
- ритмічне проговорювання у різному темпі (повільно, нормально, швидко);

— повторення слова, фрази, речення у супроводі ритмічного пропелескування, тупання, кружляння;

— проспівування фрази на загальновідомий мотив;

— проговорювання з різними емоційними інтонаціями (радісно, з жалем, здивовано, засмучено);

— повторення за педагогом у супроводі пантоміми (батьоро крокуємо, збираємо гриби, рвемо горіхи, літаємо та ін.);

— взаємодії у шеренгах, колах, групах, парах;

— проговорювання з асоціативними опорами.

Наприклад, педагог говорить: «У правій руці я тримаю «sugar» — цукор, у лівій «sandy» — цукерку. Я розкриваю праву руку — ви говорите «sugar», ліву — «sandy».

Асоціативними опорами можуть бути різні картинки, геометричні фігури, знаки, що відповідають певній фразі.

Наприклад, коли педагог показує картинку півника, який співає, діти вітаються: «Good morning!»; якщо вихователь прикладає вказівного пальця до вуст — це означає «Stop talking!».

Слід зазначити, що дітям дуже подобається цей етап роботи. Та педагог не має забувати, що використання ігрових моментів на цьому етапі підпорядковане дидактичній меті — допомогти дітям краще запам'ятати матеріал. Не можна перетворювати заняття на колективну розвагу. Діти мають одержати установку на запам'ятовування. Темп заняття має бути помірним, гучність нормальною.

Крім того, готуючись до другого етапу заняття, педагог має добре продумати, який прийом відповідає тій чи іншій фразі. Заняття не має бути переобтяжено різними засобами, позаяк застосування багатьох засобів негативно позначається на психіці дітей, втомлює їх. Слід дотримуватись правила: одна лексична одиниця (слово, фраза, речення) — один прийом.

Наприклад, під час розучування фрази «What are you doing?» діти разом з педагогом рухаються у хороводі, повторюючи англійські слова.

Під час запам'ятовування фрази «I am eating» діти виконують пантоміму «Я їм», не додаючи до цього інших прийомів.

Не варто багато разів повторювати лексичну одиницю (достатньо 3—5 разів). Переклад має місце на початку, бажано у супроводі картинки, іграшки та ін.

Третій етап подачі нового матеріалу — «музичний сеанс» або «сеанс сну». Він проводиться на фоні спокійної, лагідної інструментальної музики або ж у тиші. Педагог пропонує дітям сісти, заспокоїтись. Якщо є певні для цього умови, можна затемнити вікна.

На дошку чи фланелеграф вивішують місяць, зорі. До дітей приходить пані Ніч (Lady Night). Діти можуть закрити очі, хоча це необов'язково. Спочатку звучить тільки музика. Потім на фоні музики (чи в тиші) педагог ще раз читає текст заняття. Не варто емоційно виділяти речення. Голос спокійний, чіткий, виразний. Речення повторюються тричі. Цей етап іде без перекладу. Діти розуміють текст, у них з'являється почуття впевненості у собі. Наприкінці педагог вимикає музику, розкриває штори і говорять: «Good morning!» — і діти «прокидаються».

Не весь матеріал, який подається на цьому занятті, підлягає запам'ятовуванню. Команди англійською мовою, звертання є фоном, необхідним для створення ситуативності, цілісності тексту. Отже, у дітей формується пасивний лексичний мінімум. Частина матеріалу спочатку засвоюється тільки рецептивно, згодом він перейде у активний словник дітей.

Не варто від цього першого заняття чекати запам'ятовування дітьми усього навчального матеріалу, точної вимови, інтонації. Можливості дітей різні. Артикуляційний апарат, мовлення будуть розвиватися під час проведення наступних занять.

Друге і третє заняття підциклу — заняття тренування у спілкуванні, мають за мету подальшу роботу над засвоєнням матеріалу, введеного на першому занятті. Вправи, під час виконання яких діти вправляються у застосування нового матеріалу, лише ігрові. На другому занятті використовуються здебільшого ігри рецептивно-репродуктивного характеру. Починається заняття ігровою фонетичною зарядкою. Після цього педагог нагадує фрази, вивчені на минулому занятті. Далі ідуть ігри: «Хоровод», «Поїзд», «Коти м'яч», «Сніжка», «Так чи ні?» «Покажи», «Знайди», «Виконай наказ», «Луна».

Мета цих ігор — повторити введений під час першого заняття матеріал. Правила гри формуються рідною мовою чітко, просто, стисло. Не варто ускладнювати гру прийомами, які вимагають від дітей значних зусиль. Пам'ятаймо: усе, що ми використовуємо на заняттях, — засіб для кращого запам'ятовування.

На третьому занятті підциклу, яке теж є заняттям тренування у спілкуванні, можуть використовуватися ігри: «Сніжка», «Коти м'яч», «Живі шеренги». Тут діти не відтворюють фраз, промовлених педагогом, а вже дають відповіді. Педагог: «How old are you?», дитина: «I am six». Педагог: «What is your mother's name?», дитина: «Galya».

Якщо діти справляються з такими завданнями, тоді можна приступати до складніших ігор — творчих. Для кожного циклу — своя гра, яка

залежить від теми: «У магазині», «У лікаря», «У цирку», «Накривасмо на стіл» та ін.

Бажано створити усі умови для зацікавлення дітей: одягати міні-маски, спецодяг, використовувати об'ємну наочність. Спочатку діти виступають партнерами у спілкуванні з педагогом, пізніше спілкуються самостійно в режимах: дитина — дитина; дитина — діти.

Наприклад, гра: «У цирку». Мета — закріпити вживання дітьми назв рухів: dance, run, jump, go. Директор цирку: «Мої дресировані тварини захворіли, я запрошую нових!».

Директор (педагог чи дитина): «What can you do?». Дресирована тварина (маска коника): «(I can) run!».

Четверте заняття — практика у спілкуванні. На початку заняття педагог нагадує дітям вивчений матеріал. Потім усе заняття будується у вигляді дидактичної гри-інсценізації казки чи пригоди, де кожна дитина може проявити засвоєні знання: діти співають пісні на пісенному конкурсі, декламують вірші на конкурсі читців, за що дістають умовні нагороди; за допомогою педагога беруть участь у казкових ситуаціях; купують подарунок у англійському магазині, майструють ляльку, одягають ведмедика та ін.

Наприклад:

Тема «Знайомство». Педагог: «Діти! До нас завітала Аліса з країни чудес». От що вона розповідає про себе: «My name is Alice. I live in England. I am 6». А що ви можете розповісти їй про себе? Аліса приготувала для вас цікаві подарунки та цікаві історії». Дитина розповідає про себе і отримує прапорець (листівку тощо).

Після завершення вивчення програмного матеріалу кожної підтеми, заняття прикінцевого четвертого циклу проводяться у формі сюжетно-рольових чи театралізованих ігор з метою закріплення умінь і навичок використовувати раніше вивчену лексику і граматичні структури для спілкування.

Наприкінці навчальних півріч заняття останнього підциклу бажано присвятити підготовці і проведенню дитячого ранку для батьків англійською мовою.

ОЦІНЮВАННЯ УСПІХІВ ДІТЕЙ

У процесі поточного контролю переважає функція зворотного зв'язку, коли педагог, одержавши інформацію, має можливість зробити висновки щодо правильності вибраних ним методів, прийомів, засобів, режимів, тривалості навчання і за потреби змінити чи оптимізувати їх. Рубіжний контроль має місце після закінчення вивчення матеріалу підциклу чи теми.

Для обліку різних видів контролю педагог веде спеціальний журнал. Форма такого журналу може мати такий вигляд:

№ з/п	Прізвище та ім'я дитини	Цикл: (назва теми)															
		I підцикл				II підцикл				III підцикл				IV підцикл			
1	Петренко Ірина	+	+	-	-												
2	Шевчук Петро	+	+	+	+												
3	Яценко Олександр	+	нб	-	-												

На заняттях введення матеріалу (1, 5, 9) педагог ставить дітям знак «плюс», якщо дитина була на занятті і сприймала навчальний матеріал.

На заняттях з тренування (2, 3, 6, 7, 10, 11) за виконання рецептивних та репродуктивних ігрових вправ педагог ставить знак «плюс», якщо дитина справилася із завданнями, і «мінус», якщо ні.

На заняттях з практики у спілкуванні (4, 8; 12, 13, 14) у відповідній графі значками «плюс» чи «мінус» позначається сформованість навичок іншомовного спілкування.

На 15—16 заняттях, залежно від системи, яка склалася у навчанні дітей англійської мови, оцінка може бути зроблена на основі загального оцінювання успішності дитини під час занять чи у індивідуальному режимі. В останньому випадку педагог пропонує дітям цікаві ігрові завдання. Успішне виконання їх дає змогу стверджувати про сформованість певних навичок чи умінь.

Завданнями на індивідуальну перевірку сформованості лексичних та фонетичних продуктивних навичок можуть бути:

1. «Діти, до вас дзвонить Дід Мороз і він хоче знати хто, крім вас, живе у вашій квартирі, щоб приготувати подарунки». (Тема «Сім'я».)

2. «Тато Карло майструє Буратіно. Які частини тіла має він вирізати з колоди? Назвіть їх». Дітям пропонують макет ляльки. (Тема «Частини тіла»).

3. «На малюнку тварини і птахи. Вони захворіли. Треба назвати лікаря Ай-Болитю, хто захворів». (Тема «Тварини і птахи»).

4. «На вулиці тепло, можна йти гуляти. Що ви порадите одягнути Міккі-Маусу?». Дітям пропонують набір лялькового одягу (Тема «Одяг») та ін.

Завданнями на перевірку сформованості умінь говоріння можуть бути:

1. «До нас завітав пан Тренер (демонструється лялька). Він хоче дізнатися, як вас звати, скільки вам років, де ви живете?». Педагог виконує роль ляльки, дитина відповідає.

2. «Ми завітали до кафе. Попросіть офіціанта подати вам улюблені страви та напої». Вчитель — офіціант, дитина — відвідувач. (Тема «Їжа»).

3. «Чарівне дзеркало». Дзеркало (вчитель) виконує дії і коментує їх. Дитина повторює за вчителем.

Педагог. I am washing.

Дитина. I am washing.

Педагог. What are you doing?

Дитина. I am washing.

Коли діти на занятті стомлюються, педагог під ритмічну музику проводить фізкультурну паузу.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАННЯ

Як правило, в умовах штучного білінгвізму діти найкраще розвивають свої здібності до вивчення іноземної мови у групі. Але пропонується система занять може бути використана *під час навчання однієї чи двох дітей*. У цій ситуації важче застосовувати рухливі види роботи, тому можна скористатися спеціально підготовленими настільними іграми. Для цього виготовляють мальовані чи змайстровані ляльки-персонажі англійських та американських мультфільмів, персонажі казок народів світу (приклади наведені у додатку IV); малюються декорації для кожного циклу, підциклу, добираються іграшки, малюнки, картки. І рекомендовані у програмі ігри та ігрові вправи розігруються на столі. Дитина може виконувати, за бажанням, роль одного з персонажів. Педагог має подбати про добір завдань для виконання.

Наголосимо ще раз: якщо діти (чи одна дитина) не засвоїли щось на занятті — не треба їх карати, вимагати негайного запам'ятовування матеріалу. Головне, щоб дітям було цікаво, щоб вони були активними, захоплені навчанням, переживали позитивні емоції.

ПРАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ІГРИ

Рецептивні ігри:

Гра «Виконай наказ» / «Order».

Педагог: «Діти, я дресирувальник цирку, а ви дресировані звірята. Виконайте мій наказ: «Come here. Take a ball (a doll)».

Гра «Покажи» / «Show».

Педагог: «Діти, я — покупець, а ви — продавці в магазині. Я буду називати продукт, а ви покажуйте його». (*Перед грою кожній дитині дають набір картинок, на яких зображено продукти.*)

Гра «Так чи ні?» / «Yes or No».

Педагог: «Діти, бабуся загубила окуляри і не може розшукати свої речі. Допоможіть їй. Я — бабуся, а ви — її онуки. Я називаю річ, а ви кажіть, це вона чи ні». Вихователь бере плаття, говорить «a dress», діти — «Yes»; вихователь бере туфлі, говорить «socks», діти — «по».

Репродуктивні ігри:

Гра «Сніжка» / «Snowball».

Педагог: «Зліпимо велику сніжку. Цей м'ячик — маленька сніжка. Слова, які ми повторюємо — сніг. Ми стаємо в коло. Я вимовляю: «Where do you live?» і м'яча передаю Маші. Маша повторює: «Where do you live?» і передає м'яча Саші, він повторює фразу і передає м'яч далі. Продовжуємо так доти, доки м'яч знову не опиниться у мене».

Гра «Коти м'яч» / «Roll a ball».

Діти сідають парами у коло чи у дві шеренги.

Педагог: «Я кочу м'яча Ані і кажу: «How are you?». Аня повертає мені його і говорить те саме: «How are you?».

Гра «Хоровод» / «In the circle».

Діти стають у коло, взявшись за руки, ходять і повторюють тричі фразу, за четвертим разом зупиняються і педагог перекладає. Можна почати з повільного темпу, промовляти тихо, поступово нарощуючи

темп і гучність. (Слід стежити, щоб діти не занадто збуджувались, зупинитися, коли темп та гучність будуть помітними).

Гра «Потяг» / «Train» нагадує «Хоровод», лише у цьому разі діти стають одне за одним, взявшись за талію.

Гра «Живі шеренги» / «Moving lines».

Діти утворюють дві шеренги, ставши обличчям одне до одного. Повторюючи фразу, діти: а) сходяться ближче і розходяться; б) одна шеренга йде ліворуч, друга праворуч. Діти можуть плескати одне одному у долоні.

Гра «Луна» / «Echo».

Педагог: «Діти, ми з вами зараз ідемо в гори. Я вимовляю фразу: «Who are you?», а луна відгукується: «Who are you?». А тепер я повторюю: «Who are you?», а ви всі відгукуйтесь, як луна: «Who are you?».

Продуктивні (творчі) ігри:

Ігри «Живі шеренги», «Луна», «Сніжка», «Коти м'яч» можна використовувати і як продуктивні. У цьому разі перша дитина ставить запитання, а друга відповідає на нього.

Гра «Хто прийшов?» / «Who came?».

Одна дитина виходить за двері і стукає: «Nock» (3 рази). Діти відповідають: «Come in!».

Дитина: «Good morning».

Діти вітаються і запитують: «What is your name? (Who are you? How old are you?)». Дитина відповідає.

Гра «Ми космонавти» / «We're cosmonauts».

Педагог: «Діти, ми космонавти, які готуються летіти в космос. До нас підходить кореспондент з телебачення і ставить запитання: «Who are you? Where do you live?».

Гра «Хто відсутній?» / «Who is absent?».

Педагог розкладає картинки, на кожній з яких зображено члена сім'ї: маму, тата, брата, сестру. «Діти, зараз уся родина зібралася разом. Тепер ви заплющьте очі, а я заберу одну картинку. Ви маєте

сказати, кого немає. Close your eyes. Open your eyes. Who is absent?

Діти: «Mother».

Гра «Цирк» / «Circus».

Педагог: «Діти, кожен з вас зараз одягне шапочку дресированого звірятка. Я буду директором цирку. Я запитую: «Can you dance?». Ви відповідаєте: «Yes. I can dance» і покажете, як ви танцюєте.

Гра «Магазин» / «At the shop».

Педагог: «Щоб продавець продав вам товар, слід назвати усі продукти англійською мовою».

Дитина: «Bread, butter, sausage».

Гра «Чарівна торбинка» / «A magic bag».

Педагог: «У мене в торбинці лежать іграшки. Назвіть свою улюблену іграшку англійською мовою і ви отримаєте її».

Діти: «A doll, a car etc».

Гра «Ми спортсмени» / «We are sportsmen».

Одна дитина — тренер. Вона дає наказ: «Run, jump, walk». Інші діти виконують і промовляють: «I am running».

Гра «Одягни ляльку» / «Dress a doll».

Педагог: «Лялька Аліса не хоче йти на прогулянку. Одягнемо її у гарний одяг, тоді вона погодиться. Назвіть усі речі англійською мовою».

Дитина: «A dress, gloves, shoes».

Гра «Знайди» / «Find».

Педагог: «У котиків були іграшки: лялька, цеглинка, м'ячик та ін. (Іграшки розкладаються на демонстраційному столику.) Доки котики спали, мишка забрала одну іграшку в нірку. Що пропало? Ви — котики, а я — мишка. Закрийте очі, тепер відкрийте». Діти називають іграшку англійською мовою.

Гра «Чарівна шапочка» / «A magic hat».

Комусь з дітей одягають чарівну шапочку. Дитина стає спиною. Інші діти шикуються в колону, їм одягають маски звірят. «Чарівна шапочка» запитуює: «Who are you?». Дитина, яка підходить, відповідає: «A hare (a bear, a wolf etc.)».

**ЛІТЕРАТУРНІ ТЕКСТИ
АНГЛІЙСЬКИХ ДИТЯЧИХ ПІСЕНЬ, ВІРШІ**

ТЕМА «ДАВАЙТЕ ПОЗНАЙОМИМОСЬ»

Пісня 1. *What is your name?*

What is your name? (2 t.)

Now tell me, please,

What is your name?

Refrain

My name is Janet (3 t.)

That's my name.

Where do you live? (2 t.)

Now tell me, please,

Where do you live?

Refrain

I live in London. (3 t.)

That's where I live.

How old are you? (2 t.)

Now tell me, please,

How old are you?

Refrain

I am 5. (3 t.)

That's my age.

Пісня 2. *Good morning! 1* (на мотив «Happy birthday!»)

Good morning to you. (2 t.)

Good morning. (3 t.)

To you.

Пісня 3. *Good morning! 2*

Good morning. (2 t.)

And how do you do?

Good morning. (2 t.)

I'm fine, how are you?

Пісня 4. *What is your address?*

My name is...
This is my address
Pushkin street, flat № 5
Kyiv, the Ukraine.

Пісня 5. *Good-bye, Children!*

Good-bye, children, (3 t.)
We are all going home!
Merrily we walk along,
Walk along, walk along,
Merrily we walk along,
Singing a fine song!

Пісня 6. *The ABC*

ABCDEFGH
HIJKLMN
OP
QRSTUVWXYZ (2 t.)
XYZ
Oh, well you see
Now I know the ABC.

ТЕМА «МОЯ СІМ'Я»

Вірш. *Here is my family*

Here is my mother,
Here is my father,
Here is my sister,
Here is my brother.
Father, mother, sister, brother.
Hand in hand with one another.

Вірш. *Good night*

Good night, mother,
Good night, father,
Kiss your little son,
Good night, sister,
Good night, brother,
Good night, everyone.

Вірш. *I am a girl (boy)*

I am a girl (boy)
A little one,
I like to play,
I like to run.

Пісня 7. *How is your mother?*

How is your mother (sister)?
She's fine, thanks.
How is your father (brother)?
He's fine, thanks!

Пісня 8. *Days of the Week*

Sunday, Monday, Tuesday,
Wednesday
Thursday, Friday, Saturday.

ТЕМА «ТВАРИНИ І ПТАХИ»

Пісня 9. *I see*

I see green, I see yellow,
I see that funny fellow
I see red, I see blue,
I see you, and you and you,
I see pink, I see brown,
I stand up and I sit down
I see white, I see black.
I see this and that and that.

Пісня 10. *The Zoo Song*

1. Come along,
(the sparrowbird). (3 t.)
Come along, the sparrow-bird,
And hop and hop like me.

2. Come along, (the elephant), (3 t.)
Come along, the elephant
And walk and walk like me.

3. Come along, (the kangaroo), (3 t.)

Come along the kangaroo,
And jump and jump like me.

4. Come along

(the golden fish), (3 t.)

Come along the golden fish
And swim and swim like me.

Вірш. *The Elephant*

I am big and I am strong,
And my trunk is very long!

Вірш. *Little Bird*

Fly, little bird, fly,
Fly into the blue sky,
One, two, three,
You are free.

Пісня 11. *My Cat Pit*

I have a cat,
Her name is Pit,
And by the fire,
She likes to sit.
Each day I bring her
A dish of milk,
And smooth her coat
That shines like silk.
And on my knee
She likes to sit,
For Pit loves me
And I love Pit.

Вірш. *Teddy Bear*

Teddy Bear, (2 t.)
Look around,
Teddy Bear, (2 t.)
Touch the ground,
Teddy Bear, (2 t.)

Switch off the light,
Teddy Bear, (2 t.)
Say: «Good night!»

ТЕМА «ЇЖА. В МАГАЗИНІ»

Вірш. *Our table*

These are our knives and forks
These are our tables
These are saucers, cups,
spoons, plates,
These are our napkins.

* * *

I love coffee
I love tea
I want Mary (Jane, Pete...)
To come in with me.

* * *

I like coffee, I like tea
I like the boys and the
boys like me.
Yes, no, maybe so...

* * *

Ice cream, soda, lemonade, tart
Tell me the name of your sweetheart.
A, B, C, D, E...
(to the letter on which the sweetheart's
name begins).

* * *

Bread and butter
Sugar and spice
How many boys
Think I'm nice?
One, two, three.
(continue counting).

Вірш. *At the New Year Day Party*

New Year Day, happy day,
We are all glad and very gay!
We all dance, and sing, and say,
Welcome! (2 t.) New Year Day.

Пісня 12. *We wish you a Merry Christmas*

We wish you a Merry Christmas (3 t.)
And a Happy New Year.
R. Let's all do a little clapping (3 t.)
And spread Christmas cheer.

ТЕМА «ІГРАШКИ. ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ»

Вірш. *My little doll*

My little doll
is very small.
I love my pretty
little doll.

Пісня 13. *About my toys*

One and two, and three, and four
I am sitting on floor;
I am playing with a ball
(a frog, a car, a box, a hare)
And a pretty little doll (dog, star, fox, bear)
One and two and three, and four
We are sitting on the floor;
We are sitting, girls and boys,
We are playing with the toys.

ТЕМА «РОБОЧИЙ ДЕНЬ. ЧАСТИНИ ТІЛА»

Пісня 14. *This is the way*

1. This is the way (we wash our faces) (3 t.)
This is the way (we wash our faces).
Every day in the morning.
2. ... we wash our hands

(ears, eyes, cheeks...)

3. ... we comb our hair
4. ... we make our bed
5. ... we brush our teeth
6. ... eat our bread
7. ... we drink our milk
8. ... we take our bag
9. ... we go to school
10. ... we meet our friends

Пісня 15. *I am free*

1. I am free and (I don't care (3 t.)) (2 t.)
and I go away
2. Right hand up... (3 t.)
3. Left hand up...
4. Right leg before...
5. Left leg before...

Пісня 16. *Head and shoulders*

Head and shoulders
Knees and toes (2 t.)
Eyes and ears
and mouth and nose
Head and shoulder,
Knees and toes. (2 t.)

Вірш. *Ten little fingers*

Ten little toes,
two little ears,
one little nose,
two little eyes
that shine so bright,
one little mouth,
to kiss mother:
«Good night».

Вірш. *Head and shoulders, baby*

1. Head and shoulders, baby
1, 2, 3,

Head and shoulders (3 t.), baby

1, 2, 3,

2. Knees and ankles, baby...

3. Turn around, baby.....

4. Touch the ground, baby...

Пісня 17. *If you're happy*

If you're happy and you know it

1. clap your hands

If you are happy and you know it,

then your face will surely show it.

If you are happy and you know it,

clap your hands (clap, clap).

2. ... stamp your feet (stamp, stamp)...

3. ... shout hurray (Hurray!)...

4. ... do all three (clap, clap, stamp, stamp, hurray)!

Пісня 18. *All the Pretty Little Horses*

Hush-a-bye, don't you cry.

Go to sleepy little baby,

When you wake, you shall have

all the pretty little horses.

Blacks and bays, dapples and grays,

coach and six-a-little horses.

Hush-a-bye, don't you cry. Go to sleepy

little baby.

ТЕМА «БУДИНОК. МЕБЛІ»

Пісня 19. *Where is Thumbkin?* (на мотив «Walking»)

Where is Thumbkin? (2 t.)

Here I am! (2 t.)

How are you today, sir?

Very well, I thank you!

Run away.

Вірш. *I see*

I see window,

I see door.

I see ceiling.

I see floor.

Вірш. *There is a house in the town*

There is a house in the (town) (3 t.)

There is a sitting-room in the (house) (3 t.)

There is a kitchen in the (house) (3 t.)

There is a bedroom in the (house) (3 t.)

There is a table (3 t.), a chair (3 t.)

an armchair (3 t.), a sofa (3 t.),

a bed (3 t.), and a TVset (3 t.)

in the room (3 t.).

Вірш. *My house*

Fine strong walls,

1, 2, 3, 4,

Windows bright,

a painted door,

carpets, curtains,

cushions gay,

beds and chairs,

We use each day

all these things

as you can see

Make cosy homes

For you and me.

Гра

Little mouse (2 t.)

Where is your house?

Little cat (2 t.)

Here is my house.

ТЕМА «ПОРИ РОКУ. ОДЯГ»

Вірш. *Seasons*

Spring is green,

Summer is bright,

Autumn is yellow,
Winter is white.

Гра. *In the wood*

1. Trees in the forest
stood, stood, stood.

(Діти стають у коло.)

2. Along came a man

For wood (3 t.)

(За колом іде дитина-«лісник».)

3. He picket up his axe,

Чор (3 t.)

(Дитина «рубас» дерева.)

4. Down fell the trees,

Дроп; дроп; дроп.

(Діти-«дерева» присідають по одному.)

Вірш. *My Raincoat*

I have a raincoat,

Fine and slick,

That makes the water,

Slide off quick.

Вірш. *Shoes*

I have galoshes for rainy days,

And sandals for the sun,

Shoes for playing out of doors,

And party shoes for fun.

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКИ

Пісня 20. *Walking*

Walking (4 t.)

Hop (6 t.)

Running (6 t.)

Now let's stop. (2 t.)

Вірш

Bend your head,
Bend your knees,
Grow as tall
As New Year trees.
On your knees
Slowly fall
Curl yourself
Into a ball.
Raise your head,
Jump up high,
Wave your hand
And say Good-bye.

Вірш

In the middle
(Руками обертасмо перед собою.)
On the right
(Руки направо.)
In the middle
On the left
(Рука наліво.)
Put behind you,
(Руки позад себе.)
Put in front,
(Руки вперед.)
Put above you,
(Руки над головою.)
Jump. (3 t.)
(Пострибай.)

МУЗИЧНІ ТЕКСТИ АНГЛІЙСЬКИХ ПІСЕНЬ

A song of queen Fairy Tale

Ma - ny count-ries, ma - ny lands, ma-ny songs and ma - ny

4

friends we shall learn with you, my dear, if you want to stu - dy

8

here. We shall learn with you, my dear, if you want to sty - dy

12

here. Lit-tle friends to - ge - ther with queen Fai-ry Tale will

16

have fine ad - ven - tures day, af - ter day. And

20

you lit - tle child - ren from he - re and there will

24

hap - py to learn Eng - lish af - ter day.

Пісня 1. *What is your name?*

Musical score for the song "What is your name?". The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. Chords G and C are indicated above the staff. The lyrics are: "What is your name, what is your name, now tell me please what is your name? My name is Ja-net, my name is Ja-net, my name is Ja-net that's my name."

G C G C G C
 What is your name, what is your name, now tell me please
 4 G C C G
 what is your name? My name is Ja-net, my
 7 G C C
 name is Ja-net, my name is
 10 G G C
 Ja-net that's my name.

Пісня 2. *Happy birthday!*

Musical score for the song "Happy birthday!". The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. Chords C, G, and F are indicated above the staff. The lyrics are: "Happy birthday to you, happy birthday to you, happy birthday, happy birthday, happy birthday to you."

C G G C
 Hap-py birth-day to you, hap-py birth-day to you, hap-py
 6 C F G C
 birth-day, hap-py birth-day, hap-py birth-day to you.

Пісня 3. Good morning! 2

C F C

Good morn - ing, good morn - ing and how do you do? Good

C G7 C

3
morn - ing, good morn - ing, I'm fine, how are you?

Пісня 4. What is your adress?

C

Mv name is Ann Grav. This is mv add - ress:

5 G C

Oak street, house num-ber five, Bos - ton the U S A.

Пісня № 5. Good-bye, children!

Good - bye, chil - dren, good - bye, chil - dren, good - bye,

6
chil - dren, we are all go - ing home.

11

Mer-ri - ly we walk a-long, walk a-long, walk a-long, mer-ri - ly we
walk a - long, sing - ing a fine song!

Пісня 6. *The ABC*

A B C D E F G H I J K L M N O P
Q R S T U V W Q R S T U V W
X Y Oh well you see now I know the A B C.

Пісня 7. *How is your mother?*

D A D

How is your mo - ther? She's fine. Thanks.

Пісня 8. *Days of the Week*

C C C G C

Sun-day, Mon-day, Tues-day, Wednes-day, Thurs-day, Fri-day, Sa-tur-day.

Пісня 9. *I see*

A

I see green, I see yel-low, I see that fun - ny fel - low,

5

I see red, I see blue, I see you and you and you.

9

A D D A E

I see pink, I see bro - wn, I stand up and I sit do - wn.

13

A rit.

I see white, see black, I see this and that and that.

Пісня 10. *The Zoo Song*

G D G

Come a - long the e - le-phant, e - le-phant, e - le-phant,

5

D G

come a - long the e - le - phant and walk, walk hea - vi - ly.

Пісня 11. *My Cat Pit*

I have a cat, her name is Pit,

5

and by the fi - re she likes to sit.

9

Each day I bring her ad - ish of milk,

13

and smooth her coat. That shines like silk.

Пісня 12. *We wish you a Merry Christmas*

G C A7 D

We wish you a Mer-ry Christ-mas, we wish you a Mer-ry Christ-mas, we

5 G C D7 G

wish you a Mer-ry Christ-mas and a hap - py New Year!

Пісня 13. *About my toys*

One and two and three and four, I am sit - ting on the floor,

5

I am play - ing with a ball and a pret - ty lit - tle doll.

Пісня 14. *This is the way*

Musical notation for 'This is the way' in 6/8 time, key of F major. The melody consists of eighth notes. Chords F and C7 are indicated above the staff.

This is the way we go to school, we go to school, we go to school.

5 This is the way we go to school ear - ly in the morn - ing.

Пісня 15. *I am free*

Musical notation for 'I am free' in 2/4 time, key of F major. The melody consists of quarter notes. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

I am free and I don't care my mas - ter gone a - way.

Пісня 16. *Head and shoulders*

Musical notation for 'Head and shoulders' in 4/4 time, key of C major. The melody consists of quarter notes. Chords C, G7, and F are indicated above the staff.

Head and shoul - ders, knees and toes, knees and toes, head and shoul - ders, knees and

4 toes, knees and toes, eyes and ears and mouth and nose,

7 head and shoul - ders, knees and toes, knees and toes.

Пісня 17. *If you're happy*

Musical notation for 'If you're happy' in 4/4 time, key of F major. The melody consists of quarter notes. Chords F and C7 are indicated above the staff. The piece ends with a double bar line and repeat dots.

If you're hap - py and you know it, clap your hands. (claps) If you're

3 F B

hap-py and you know it, clap your hands. (claps) If you're hap-py and you know it, then your

6 F C7 F

face will sure-ly show it. If you're hap-py and you know it, clap your hands. (claps)

Пісня 18. *All the Pretty Little Horses*

Dm Gm Am Dm

Hush - a - bye, don't you cry, go to slee-py lit-tle ba - by.

5 Am Dm Am Dm

Black and bays, dap-ples and grays, coach and six a lit-tle hors - es.

9 Gm Am Dm

Hush - a - bye, don't you cry, go to-slee-py lit-tle ba - by.

Пісня 19. *Walking*

Walk - ing, walk - ing, walk - ing, walk - ing, hop, hop, hop,

4 hop, hop, hop. Run-ning, run-ning, run-ning, run-ning, run-ning, run-ning,

7 now let's stop, now let's stop.

СВЯТА

СЦЕНАРІЙ НОВОРІЧНОГО РАНКУ

Mary Poppins. Good morning, children! Glad to meet you! My name is Mary Poppins. And what is your name?

Children. My name is Dima. My name is... (*Усі діти по черзі називають своє ім'я.*)

Mary Poppins. Thank you, children! Let's sing a song «What is your name?».

Діти хором виконують пісню.

Mary Poppins. Thank you, children. This is a New Year Tree. It is beautiful.

Хтось стукає.

Nock, nock, nock.

Children. Come in. (3 t.)

Заходить Дід Мороз.

Children. Who are you?

Father Frost. I am Father Frost. And this is Snow Maiden.

Father Frost. I have a fairy bag. I cannot open it. (*Намагається розкрити казкову торбинку.*)

Вчитель. Дід Мороз не може розкрити казкову торбинку. Вона зможе розкритись тоді, коли діти правильно назвуть кольори пелюсток казкової квітки.

Дід Мороз відриває першу пелюстку.

Father Frost. What colour is it?

Children. (It is) red, (*blue, black, white...*).

Торбинка відкривається.

До Діда Мороза по черзі підходять діти в шапках-масках.

Father Frost. Who are you?

First Children. I am a frog. I am green. I can jump.

Second Children. I am a cat. I am brown. I can run.

Дід Мороз дає кожному подарунок.

Father Frost. This is a ball.

Child. Thank you very much.

До дітей в гості завітав тренер.

Coach. I am a coach.

Тренер проводить фізкультхвилинку.

Coach. Stand up. Sit down. Hands up. Hands down. Hands on hips. Sit down. Stand in a circle.

Nick and Andy
Sugar and candy!
I say: Run!
Jump!
Swim!
Fly!

Children. I am running (*jumping, swimming, flying*)!

Заходить Королева Казка і пропонує дітям погратися у гру.

Queen Fairy Tale. Let's play a game!

Королева розкладає на столику різні іграшки.

Queen Fairy Tale. What is this?

Children. (This is) a ball (*an icicle, a cat*).

Королева Казка дає дітям подарунки за правильну відповідь.

Father Frost. Children, I et's sing round the New Year Tree.

Всі присутні стають навколо ялинки і співають пісню:

I wish you a merry Christmas (3 t.)

And a Happy New Year.

В кінці ранку діти показують виставу «Лісова хатинка».

Дід Мороз, Снігуронька, Мері Поппінз, тренер, Королева Казка йдуть і прощаються з дітьми.

Father Frost, Snow Maiden, Mary Poppins, Coach, Queen Fairy Tale. Good bye, children!

СЦЕНАРІЙ ПІДСУМКОВОГО СВЯТА

Spring. Good morning, children! I am glad to meet you! I am Spring.

Children. Good morning, Spring!

Queen Fairy Tale. Spring has a family. She has three sisters Summer, Autumn, Winter.

Королева Казка показує дітям картинки, де зображені різні пори року.

Queen Fairy Tale. Let's go to Winter. Let's go by plane. (*Діти імітують руками крила і летять*).

Children. We are flying. (3 t.)

Winter. Good morning, children! My name is Winter.

Children and Spring. Good morning, Winter!

Winter. Let's make a Snowman.

Зима дістає малюнки снігового чоловічка, де окремо зображено руки, ноги, голову, ніс, очі, вуха, рот. Діти назвають частину тіла і прикріплюють її у потрібному місці.

Child 1. A head.

Child 2. A hand.

Child 3. A leg.

Child 4. A mouth.

etc.

Зима нагороджує діток сніжинками.

Queen Fairy Tale. This is a market.

Діти зупиняються біля базару, де є багато фруктів та овочів. Назустріч їм виходить Осінь.

Autumn. Good morning, children! My name is Autumn.

Children. Good morning, Autumn!

Autumn. What do you want?

Children. I want cherry (*apples, pears, tomatos, strawberry*).

Autumn. Here you are!

Children. Thank you very much.

Queen Fairy Tale. Children, let's sing a song!

Діти співають пісню і роблять відповідні рухи.

Head and shoulders

Knees and toes. (2 t.)

Eyes and ears and mouth and nose.

Head and shoulders

Knees and toes. (2 t.)

Spring. Let's go to Summer. Let's go by ship.

Діти стають один за одним. Першій дитині одягають шапочку капітана корабля.

Spring. We are swimming. (3 t.) Now let's stop.

Діти зупиняються біля будиночка.

Queen Fairy Tale. This is a house. Let's stop at the house. Who lives in the house?

Summer. I live in the house. My name is Summer. I see my sister. Good morning, Spring! Good morning, children!

Children and Spring. Good morning, Summer!

Summer. Come in. I have candies, chocolate, nuts.

В будиночку є іграшкові меблі, в яких лежать солодоці. Літо пропонує дітям знайти їх.

Summer. Come here, boy! Candy is in the wardrobe (*cupboard, book-*

case).

Хлопчик знаходить цукерку і дякує.

Boy. Thank you!

Summer. Come here, girl! Nut is on the table (*bed, chair, box*).

Girl. Thank you!

Queen Fairy Tale. Let's go home. Let's go by train.

Діти стають у колону один за одним. Першій дитині одягають капелюшок машиніста.

Spring. We are going by train (3 t.).

У кінці подорожі діти розповідають вірші, співають пісні, які вони полюбили за рік вивчення англійської мови.

ЗРАЗКИ ШАПОЧОК-МАСОК ПЕРСОНАЖІВ ДИТЯЧИХ КАЗОК

1. Червона Шапочка.

2. Попелюшка.

3. Принц.

4. Подоляночка.

5. Буратіно.

6. Мальвіна.

7. Міккі-Маус.

9. Міні-Маус.

8. Кіт у чоботях.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Агурова, Н. В., Гоздецька С. И.* Английский язык в детском саду [Текст]: Пособие для воспитателей детских садов. — М. : 1963. — 112 с.
2. *Алешина, Т. И.* Обучение иностранной речи в детском саду [Текст] // Дошкольное воспитание. — 1982. — № 7. — С. 40—43.
3. *Архипова, Н. В.* Семинар по проблемам раннего обучения иностранным языкам [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 2. — С. 106—108.
4. *Артемов, В. А.* Психология обучения иностранным языкам [Текст]. — М. : Просвещение, 1969. — 279 с.
5. *Артемова, Л. В.* Гра [Текст] // Методичні рекомендації до програми виховання дітей дошкільного віку «Малюток». — К. : «Свенас». — 1993. — С. 31—48.
6. *Аткинсон, Р.* Человеческая память и процесс обучения [Текст]. — М. : Просвещение, 1979. — 528 с.
7. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [Текст]. — К. : Редакція журналу «Дошкільне виховання», 1999. — 68 с.
8. *Банкевич, Л. В.* О состоянии современной американской методики обучения иностранным языкам [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1989. — № 4. — С. 40—45.
9. *Бенедиктов, Б. А.* Психология овладения иностранными языками [Текст]. — Минск : Вышэйш. школа, 1974. — 335 с.
10. *Беляев, Б. В.* Очерки по психологии обучения иностранным языкам [Текст]. — М. : Просвещение, 1965. — 227 с.
11. *Бердичевский, А. Л.* Оптимизация системы обучения иностранному языку в педагогическом вузе [Текст]. — М. : Просвещение, 1989. — 101 с.
12. *Бим, И. Л., Биболева, М. З.* Возможные формы и содержание курсов обучения иностранным языкам в начальной школе [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 2. — С. 3—9.
13. *Бим, И. Л.* Цели обучения иностранному языку в рамках базового курса [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1996. — № 1. — С. 48—50.
14. *Близнюк, О. І., Панова, Л. С.* Ігри у навчанні іноземних мов [Текст] : Посібник для вчителів. — К. : Освіта, 1997. — 64 с.
15. *Богущ, А. М.* Методика навчання української мови в дошкільних закладах [Текст] : Навч. посібник. — К. : Вища школа, 1993. — 327 с.
16. *Божович, Л. И.* Личность и ее формирование в детском возрасте [Текст]. — М. : Просвещение, 1968. — 464 с.
17. *Ваулина, Ю., Фрейдина, Е.* Подготовка воспитателей-учителей английского языка для дошкольных учреждений [Текст] // Дошкольное воспитание. — 1993. — № 4. — С. 31—33.

18. Вілічковський, Е. С. Рухливі ігри в дитячому садку [Текст]. — К. : Рад. школа, 1983. — 173 с.
19. Воронина, Г. И. Информация о научно-практической конференции «Раннее обучение иностранным языкам: проблемы и перспективы» [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 5. — С. 85—89.
20. Выготский, Л. С. К вопросу о многоязычии в детском возрасте [Текст] // Собр. соч. : В. 6 Т. — М. : 1983. — Т. 3. — С. 329—360.
21. Гальскова, Н. Д. И лингводидактика и методика обучения иностранным языкам [Текст] / Иностр. яз. в школе. — 1997. — № 5. — С. 12—18.
22. Гез, Н. И., Ляховицкий, М. В., Миролюбов, А. А., Фоломкина, С. К., Шатилов, С. Ф. Методика обучения иностранным языкам в средней школе [Текст]. — М. : Высшая школа, 1982. — 372 с.
23. Глухарева, Е. А. Первые шаги эксперимента [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1988. — № 4. — С. 10—13.
24. Глухарева, Е. А. Иностранный язык в детском саду [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 5. — С. 24—30.
25. Гурвич, П. Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков [Текст]. — Владимир : Владимирск. гос. пед. ин-т, 1980. — 104 с.
26. Давыдова, М. А. Деятельностная методика обучения иностранным языкам [Текст]. — М. : Высш. школа, 1990. — 172 с.
27. Демьяненко, М. Я., Лазаренко, К. А., Мельник, С. В. Основы общей методики обучения иностранным языкам. — К. : Выща школа, 1984. — 255 с.
28. Державна національна програма «Освіта» [Текст] / «Україна ХХІ століття». — К. : Райдуга, 1994. — 61 с.
29. Жинкин, Н. И. Речь как проводник информации [Текст]. — М. : Наука, 1982. — 157 с.
30. Запорожец, А. В. Психическое развитие ребенка [Текст] : Избр. психол. тр. — М. : Педагогика. — 1986. — Т. 1. — 316 с.
31. Збандуто, С. Английский язык в старшей группе [Текст] // Дошкольное воспитание. — 1963. — № 4. — С. 21—24.
32. Зимняя, И. А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке [Текст]. — 2-е изд. — М. : Просвещение, 1985. — 160 с.
33. Зимняя, И. А. Психология обучения иностранным языкам в школе [Текст]. — М. : Просвещение, 1991. — 219 с.
34. Иванова, В. Н. Сопровождение по вопросам экспериментального обучения иностранным языкам в детском саду и начальной школе [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1989. — № 4. — С. 110—114.
35. Китайгородская, Г. А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам. — М. : Высшая школа, 1982. — 141 с.
36. Коломінова, О. О. Методика формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку в процесі навчання усного англо-

мовного спілкування [Текст]: Автореф. дис. канд. пед. наук. — К., 1998. — 24 с.

37. Конвенція про права дитини [Текст] // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. — 1995. — № 9. — С. 3—24.

38. Концепція дошкільного виховання [Текст] // К. : «Освіта», 1993. — 18 с.

39. Лазарева, Е. В. Раннее обучение английскому языку средствами искусства; воспитание человеческой природы [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1996. — № 2. — С. 41—50.

40. Леонтьев, А. А. Психологические предпосылки раннего овладения иностранным языком [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1985. — № 5. — С. 24—29.

41. Леонтьев, А. А. Раннее обучение иностранным языкам. Что нас всех объединяет? [Текст] // Русский язык за рубежом. — 1986. — № 5. — С. 50—53.

42. Логунова, С. В., Мильруд, Р. П. Последовательность предъявления речевого материала на грамматической основе учащимся в шестилетнем возрасте [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1996. — № 4. — С. 4—7.

43. Лозанов, Г. С. Суггестология [Текст] // Пер. с болгарского И. Поповой // Методика преподавания иностранных языков за рубежом. Выш. II. — М. : Прогрес, 1976. — С. 195—225.

44. Малятко [Текст] : Програма виховання дітей дошкільного віку. — К. : НДІ педагогіки України, 1991. — 109 с.

45. Матецкая, Е. И. Речевая игра на занятиях английским языком в детском саду [Текст] : Автореф. канд. пед. наук. — М., 1971. — 24 с.

46. Мачхелян, Г. Г. К вопросу об учебно-методическом обеспечении начального курса английского языка [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1996. — № 4. — С. 68—75.

47. Медведева, О. И., Глухарева, Т. С. Обучение английскому произношению на начальном этапе обучения [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1983. — № 5. — С. 51—53.

48. Метод научной педагогики Марии Монтессори [Текст] / Составители проф. Борисова, З. Н. и др. — К. : Ділова Україна, 1993. — 131 с.

49. Методика навчання іноземних мов у дитячому садку [Текст]. — К. : Вища школа, 1968. — 148 с.

50. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах [Текст]: Підручник / Під ред. С. Ю. Ніколаєвої. — К. : Ленвіт, 1999. — 320 с.

51. Метьолкіна, О. Б. Методичні рекомендації щодо організації індивідуалізованого навчання на підготовчому етапі школи з поглибленим вивченням англійської мови. — К. : Держ. лінгвіст, ун-т, 1994. — 65 С.

52. Негневицкая, Е. И. Иностранный язык для самых маленьких: вчера, сегодня, завтра [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1987. — № 6. — С. 20—26.

53. *Негневицкая, Е. И. и др.* Обучение английскому языку в детском саду [Текст]. — М., 1987.

54. *Никитенко, З. Н.* Технология обучения лексике в курсе английского языка для 1 класса [Текст] // *Иностр. языки в школе.* — 1990. — № 4.

55. *Никитенко, З. Н.* Каждому жителю Европы — иностранный язык с детства [Текст] // *Иностр. яз. в школе.* — 1998. — № 4. — С. 110—113.

56. Обучение иностранным языкам: поиск новых путей. Раннее начало обучения : «за» и «против» [Текст] // *Иностр. яз. в школе.* — 1988. — № 5. — С. 11—16.

57. *Олійник, Т. І.* Рольова гра у навчанні англійської мови [Текст]. — К. : Освіта, 1992. — 127с.

58. Основные направления в методике преподавания иностранных языков в XIX—XX вв. [Текст] / Под ред. И. В. Рахманова. — М. : Педагогика, 1972. — 318 с.

59. *Пенфильд, В., Роберт, С.* Речь и мозговые механизмы [Текст]. — Л. : Медицина, 1964. — 264 с.

60. *Плахотник, В. М., Мартынова, Р. Ю.* Обучение английскому языку на начальном этапе в средней школе [Текст]. — К. : Радянська школа. — 1990. — С. 6—72.

61. *Плахотник, В. М.* Теоретичні основи навчання іноземних мов на початковому етапі у середній школі: Дидактично-методичний аспект [Текст]: Дис. докт. пед. наук у формі наукової доповіді. — 13.00.02. — Київськ. наук. дослід. ін-т педагогіки. — 1992. — 52 с.

62. *Полонська, Т. К.* Навчання іноземної мови [Текст] // Методичні рекомендації до програми виховання дітей дошкільного віку «Малютко». — К. : Свенас, — 1993. — С. 124—136.

63. *Полонская, Т. К.* Обучение иностранному языку детей шестилетнего возраста в условиях детского сада [Текст]: Автореф. дис. канд. пед. наук. — К., 1993. — 24 с.

64. *Пониматко, А. Л.* Обучение дошкольников иностранному языку на основе игрового моделирования иноязычного общения [Текст]: Автореф. дис. канд. пед. наук. — К., 1992. — 24 с.

65. *Пономарева, В. В.* Первые итоги эксперимента. Читатель обсуждает, рассказывает, предлагает [Текст] // *Иностр. яз. в школе.* — 1988. — № 5. — С. 7—11.

66. Програми педагогічних училищ. Педагогічна практика з додатковою кваліфікацією «Вихователь з правом навчання іноземної мови» [Текст] / Укладачі Шкваріна, Т. М., Безвугляк, Г. Я. — К., 1992. — 7 С.

67. *Протасова, Е. Ю., Райхштейн, А. А.* Интерактивные игры в обучении второму языку дошкольников [Текст] // *Иностр. яз. в школе.* — 1996. — № 4. — С. 21—25.

68. *Протасова, Е. Ю.* Обучение иностранному языку дошкольников / обзор теоретических позиций [Текст] // *Иностр. яз. в школе.* — 1990. — № 1. С. 38—43.

69. *Протасова, Е. Ю.* Ситуация волшебной сказки в обучении дошкольников иностранному языку [Текст]: Материалы VI Международного конгресса МАПРЯЛ. — Будапешт, 1986.

70. *Рогова, Г. Р., Верещагина, И. Н.* Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе [Текст]. — М., 1989. — 224 с.

71. *Рогова, Г. В., Сахарова, Т. Е.* Концепция подготовки специалистов с правом преподавания иностранного языка детям раннего возраста [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1990. — № 6. — С. 78—82.

72. *Роман, С. В., Штакина, Д. А., Коломинова, О. А.* Учим детей речевому общению /на материале английского языка / [Текст]. — 1 зрловка : ГТПИИЯ. — 1993. — 201 с.

73. *Роман, С. В.* Ранне навчання іноземної мови як предмет методичної підготовки студентів і фахового вдосконалення вчителів-предметників [Текст] // Іноземні мови. — 1995. — № 1. — С. 44—47.

74. *Рыжкова, И. Н.* К вопросу о занятиях английским языком с дошкольниками [Текст] // Дошкольное воспитание. — 1993. — № 9, №11. — 6 с.

75. *Рубинштейн, С. Л.* Основы общей психологии в 2-х т., Т. 1 [Текст]. — М. : Педагогика. — 1989. — 488 с.

76. *Русакова, О. В., Архипова, Н.В.* Семинар по проблемам раннего обучения иностранному языку [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 2. — С. 106—108.

77. *Рязанова, Н. С.* Обучение английскому языку детей младшего возраста [Текст] / Иностр. яз. в школе. — 1992. — № 2. — С. 36—43.

78. *Сухомлинський, В. О.* Вибрані твори [Текст] : В 5 т. — К. : Радянська школа, 1976. — Т. I. — С. 62—91; Т. III. — С. 69—278.

79. *Тихеева, Е. М.* Развитие речи детей [Текст]. — М. : Просвещение, 1967. — 216 с.

80. *Футерман, З. Я.* Иностранный язык в детском саду: вопросы теории и практики [Текст]. — К. : Радянська школа, 1984. — 144 с.

81. *Ханов, О. С.* Занятия по английскому языку в детском саду [Текст]. — М. : Просвещение, 1965. — 255 с.

82. *Царапкина, Е. С.* Немецкий язык для малышей [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1963. — № 6. — С. 48.

83. *Чистякова, Т. М.* Методика обучения французскому языку в детском саду [Текст]: Автореф. дис. канд. пед. наук. — М. — 1965. — 24 с.

84. *Чистякова, Т. М., Чернушенко, Е. М., Солина, Г. М.* Обучение иностранному языку в детском саду [Текст]: Пособие для учителей. — М. : Просвещение, 1964. — 295 с.

85. *Шкваріна, Т. М.* Заняття з англійської мови в дошкільному виховному закладі [Текст]: Посібник для студентів педагогічних училищ. — Умань. — 1997. — 120 с.

86. Шкваріна, Т. М. Поліглоти з дитсадка. Підготовка у педагогічному училищі вихователя з правом викладання англійської мови [Текст] // Освіта.» 12—19 травня 1999 р. — № 26—27. — С. 6—7.

87. Шкваріна, Т. М. У світ іноземної мови з цікавістю // Дошкільне виховання. — 2000. — № 1. — С. 22—23.

88. Шкваріна, Т. М. Англійська мова для дітей дошкільного віку (програма, методичні рекомендації) [Текст] : Навч. посіб. для вчителів раннього навчання англ. мови, студентів вищ. пед. навч. закладів. — Умань : Видавничо-поліграф. підприємство, 2003. — 120 с.

89. Щерба, Л. В. Языковая система и речевая деятельность [Текст]. — Л. : Наука, 1970. — 427 с.

89. Юдакова, Г. П. Обучаем шестилеток [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 3. — С. 50—55.

90. Языкова, Н. А. Цели и содержания методической подготовки студентов педагогических факультетов иностранных языков [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1995. — № 1. — С. 57.

91. Яценко, Л. М. Створення і використання тексту-полілогу з казковим сюжетом як основи навчання усномовленневого спілкування в підручнику для 5 класу середньої школи [Текст]: Авторефер. дис. канд. пед. наук. — 13.00.02. — Київськ. держ. лінгв. ун-т. — К., 1995. — 24 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Азурова, Н. В., Гоздецькая С. И.* Английский язык в детском саду: Пособие для воспитателей детских садов [Текст]. — М., 1963. — 112 с.
2. *Алешина, Т. И.* Обучение иностранной речи в детском саду [Текст] // Дошкольное воспитание. — 1982. — № 7. — С. 40—43.
3. *Архипова, Н. Г.* Семинар по проблемам раннего обучения иностранным языкам [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 2. — С. 106—108.
4. *Близнюк, О. І., Панова, Л. С.* Ігри у навчанні іноземних мов [Текст] : Посібник для вчителів. — К. : Освіта, 1997. — 64 с.
5. *Ваулина, Ю., Фрейлина, Е.* Подготовка воспитателей-учителей английского языка для дошкольных учреждений [Текст] // Дошкольное воспитание. — 1993. — № 4. — С. 31—33.
6. *Воронина, Г. И.* Информация о научно-практической конференции «Раннее обучение иностранным языкам: проблемы и перспективы» [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 5. — С. 85—89.
7. *Выготский, Л. С.* К вопросу о многоязычии в детском возрасте [Текст] // Собр. соч.: В 6 т. — М. : 1983. — Т. 3. — С. 329—360.
8. *Глухарева, Е. А.* Первые шаги эксперимента [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1988. — № 4. — С. 10—13.
9. *Глухарева, Е. А.* Иностранный язык в детском саду [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1991. — № 5. — С. 24—30.
10. *Зимняя, И. А.* Психология обучения иностранным языкам в школе [Текст]. — М. : Просвещение, 1991. — 219 с.
11. *Иванова, В. Н.* Сопровождения по вопросам экспериментального обучения иностранным языкам в детском саду и начальной школе [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1989. — № 4. — С. 110—114.
12. *Китайгородская, Г. А.* Методика интенсивного обучения иностранным языкам [Текст]. — М.: Высшая школа, 1982. — 141 с.
13. *Леонтьев, А. А.* Психологические предпосылки раннего овладения иностранными языками [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1985. — С. 24—29.
14. *Лозунов, С. В., Мильруд, Р. П.* Последовательность предъявления речевого материала на грамматической основе учащимися в шестилетнем возрасте [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1976. — № 4. — С. 4—7.
15. *Матецкая, Е. И.* Речевая игра на занятиях английским языком в детском саду [Текст] : Автореф. дис. канд., пед. наук. — М., 1971. — 24 с.

16. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах [Текст]: Підручник / За ред. С. Ю. Ніколаєвої. — К. : Ленвіт, 1989. — 320 с.

17. *Негневицкая, Е. И.* Иностранный язык для самых маленьких: вчера, сегодня, завтра [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1987. — С. 20—26.

18. *Никитенко, З. Н.* Каждому жителю Европы — иностранный язык с детства [Текст] // Иностр. яз. в школе. — 1998. — № 4. — С. 110—113.

19. *Полонська, Т. К.* Навчання іноземної мови [Текст] // Методичні рекомендації до програми виховання дітей дошкільного віку «Малютко» — К. : Свена. — 1993. — С. 124—136.

20. *Полонская, Т. К.* Обучение иностранному языку детей шестилетнего возраста в условиях детского сада [Текст] : Автореф. дис. канд., пед. наук. — К., 1993. — 24 с.

21. *Протасова, В. Ю.* Обучение иностранному языку дошкольников [Текст] / Обзор теоретических позиций // Иностр. яз. в школе. — 1980. — № 1. — С. 38—43.

22. *Шкваріна, Т. М.* У світ іноземної мови з цікавістю [Текст] // Дошкільне виховання. — 2000. — № 1. — С. 22—23.

23. *Шкваріна, Т. М.* Заняття з англійської мови в дошкільному виховному закладі [Текст] : Посібник для студентів педагогічних училищ. — Умань, 1997. — 119 с.

Науково-виробниче видання

Бібліотека «Шкільного світу»

Шкваріна Тетяна

Англійська мова для дітей дошкільного віку
Програма, методичні рекомендації

Редактор *Т. Вороніна*

Літературний редактор *Г. Савчук*

Коректор *В. Каляєв*

Художній редактор *І. Сак*

Верстка *Т. Жур*

Художник *В. Кириченко*

Підписано до друку 24.12.07. Формат 60 x 84/16.
Папір офсетний № 1. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 7,44. Тираж 3500 пр.
Зам. 28.

ТОВ Видавництво «Шкільний світ»

01014, Київ, вул. Тимірязєвська, 2

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 775 від 21.02.2002

Видруковано з готових діалозитивів в ОП «Житомирська облдрукарня»
10014, Житомир, вул. Мала Бердичівська, 17

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ЖТ № 1 від 06.04.2001